

# План развоја општине Бела Црква **2021- 2028**



## 1. САДРЖАЈ

Уводна реч председника Општине .....	4
1. Увод .....	5
Контекст .....	5
Процес израде .....	5
2. Преглед и анализа постојећег стања .....	7
Увод .....	7
Становништво .....	10
Привреда.....	14
Мала и средња предузећа и предузетништво. ....	15
Пољопривреда .....	17
Индустрија .....	19
Туризам .....	19
Инфраструктура .....	20
Заштита животне средине .....	24
Здравство .....	30
Социјална заштита .....	31
Образовање .....	33
Култура .....	35
Спорт.....	38
3. Визија општине Бела Црква .....	40
4. Приоритетни циљеви развоја општине Бела Црква .....	41
5. Преглед и опис мера за остваривање приоритетних циљева развоја .....	42
Развојни правац 1 – Локални економски развој и инфраструктура.....	42
Приоритетни циљ 1 -Смањење незапослености.....	42
Приоритетни циљ 2 -Повећан број туриста .....	44
Приоритетни циљ 3 - Развој воћарске производње и рурални развој.....	45
Приоритетни циљ 4 - Изградња и одржавање саобраћајница .....	46
Приоритетни циљ 5 - Уређено старо језгро Беле Цркве.....	47
Развојни правац 2 – Друштвени развој .....	49

Приоритетни циљ 1- Унапређен квалитет, обезбеђена одрживост и повећана доступност услуга социјалне заштите .....	49
Приоритетни циљ 2 - Унапређење образовања.....	49
Приоритетни циљ 3 – Заштићено локално културно наслеђе и омогућен приступ квалитетним културним садржајима свим грађанима.....	51
Приоритетни циљ 4 - Развој спорта, унапређење положаја младих и подршка невладином сектору .....	54
Приоритетни циљ 5 - Унапређење здравствене заштите.....	56
Развојни правац 3 - Екологија и комунална делатност.....	57
Приоритетни циљ 1 - Унапређење система управљања отпадом.....	57
Приоритетни циљ 2 - Унапређење система водоснабдевања и управљање отпадним водама..	59
Приоритетни циљ 3 - Унапређење и развој.....	61
Предела Изузетних Одлика „Караш-Нера“ .....	61
Приоритетни циљ 4 - Унапређење енергетске ефикасности .....	63
Приоритетни циљ 5 - Побољшање управљања зеленим површинама и пошумљавање .....	64
6. Начин спровођења и начин праћења Плана развоја ЈЛС .....	66

## Уводна реч председника Општине

Поштовани грађани,

Полазећи од чињенице да је постављање јасних циљева и добро планирање у основи сваког успешно обављеног посла, приступили смо изради Плана развоја општине Бела Црква, кровног документа развојног планирања, који, у складу са визијом којој тежимо, у периоду од 2021. до 2028. године, препознаје потребе наше локалне заједнице и дефинише правце у којима треба да усмеравамо будуће инвестиције.

Документ који је пред вама плод је заједничког труда локалних институција, установа и грађана, а посебно смо поносни на чињеницу да смо по први пут потпуно самостално направили документ овакве важности, што је доказ да општина Бела Црква поседује квалитетне људске ресурсе.

Рађен је у складу са Законом о планском систему Републике Србије, према прописаним процедурама и методологијама, а садржи кључне одреднице развојних активности општине Бела Црква у предстојећем седмогодишњем периоду, који ће, верујем, показати да смо били добри визионари и да смо успели да одговоримо задатку и креирамо смернице за одрживи развој наше локалне заједнице.

Концепт развоја општине Бела Црква заснивамо на циљевима, који треба да допринесу побољшању квалитета живота, кроз отварање нових радних места и даљег смањења стопе незапослености, стварање могућности за нова улагања и инвестиције, повезивање наше општине са другим општинама, градовима и државама у региону, пратећи модерна технолошка достигнућа и примере добре праксе развијених земаља.

У процесу израде Плана развоја општине Бела Црква 2021 – 2028. анализирани су укупни ресурси општине и одређени приоритетни циљеви и мере које могу да допринесу ефикасном искоришћењу потенцијала које имамо.

Одржива економија, а посебно одрживи туризам, где се нарочито води брига о очувању животне средине и природних ресурса, препознат је као једна од области са највише капацитета и могућности да појача и оснажи целокупну привредну активност на локалу, односно подстакне делатности у свим осталим сферама развоја локалне заједнице.

Бела Црква са богатим културно - историјским наслеђем, рекама Дунав, Караш и Нера, белоцркванским језерима, каналом ДТД, пределом изузетних одлика „Караш-Нера“ природним резерватом Делиблатска пешчара и добрим географским положајем у прекограничном региону Србија - Румунија, јесу наша велика могућност да се направи одличан туристички производ и да тако максимално искористимо предности које имамо, како би генерацијама које стасавају обезбедили бољу и сигурнију будућност.

У намери да скромна средства којима располажемо искористимо на најбољи могући начин, ослањајући се на несебичну подршку државе и свих њених релевантних институција, очекујемо да ћемо заједничким снагама и предвиђеним корацима успети да остваримо планирано.

Жеља нам је да Бела Црква буде успешна и развијена општина задовољних грађана, који виде будућност у месту свог рођења и одрастања.

С поштовањем,

Председник општине  
Виолета Симић

# 1. Увод

## Контекст

План развоја локалне самоуправе је у складу са Законом о планском систему плански документ најширег обухвата и највишег значаја за јединице локалне самоуправе (ЈЛС). Закон прописује обавезу ЈЛС да израде и усвоје своје планове развоја до 1. јануара 2021. године.

План развоја ЈЛС је дугорочни документ развојног планирања који за период од најмање седам година усваја Скупштина ЈЛС, а на предлог надлежног извршног органа ЈЛС. План развоја ЈЛС, према Закону, садржи преглед и анализу постојећег стања, визију односно жељено стање, приоритетне циљеве развоја који се желе постићи, као и преглед и кратак опис одговарајућих мера, које се даље разрађују документима јавних политика и средњорочним планом јединице локалне самоуправе.

Предложене мере се детаљније разрађују средњорочним планом јединице локалне самоуправе и документима јавне политике, док је ЈЛС обавезна да годишњи извештај о спровођењу плана развоја ЈЛС припрема у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана. Истеком сваке треће календарске године од доношења, општинско веће ЈЛС утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења плана развоја, који подноси на усвајање скупштини јединице локалне самоуправе, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока

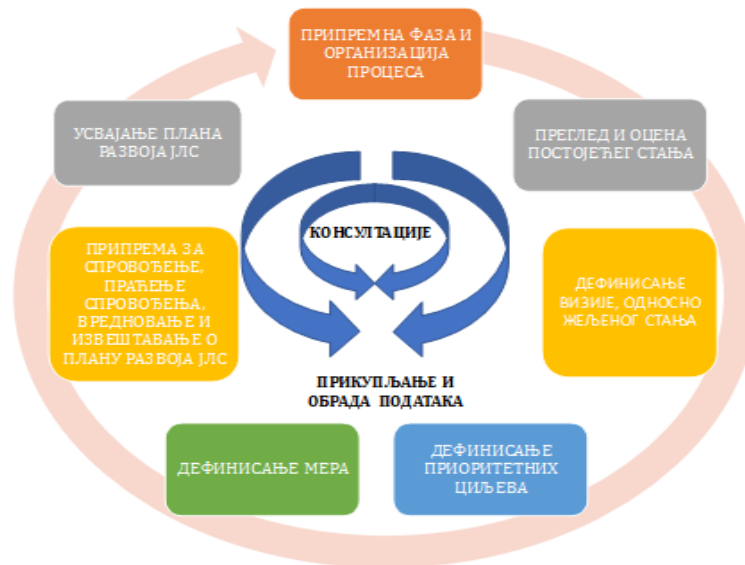
Приликом израде Плана ЈЛС је дужна да води рачуна о његовој усклађености и са планским документима донетим на републичком нивоу, водећи рачуна о изворним надлежностима ЈЛС у домену планирања, прописаних Уставом и законом. Урбани развој директно је повезан са одрживим економским растом и развојем, рационалним коришћењем земљишта, демографским променама и становањем, саобраћајем и техничком инфраструктуром, животном средином, културним наслеђем и свим осталим областима које су у надлежности ЈЛС. Стога је посебно важна усклађеност развојног плана ЈЛС са Просторним планом ЈЛС .

## Процес израде

Процес израде Плана развоја спроведен је кроз следеће главне фазе:

1. Припремна фаза и организација процеса;
2. Преглед и анализа постојећег стања;
3. Дефинисање визије;
4. Дефинисање приоритетних циљева;
5. Преглед и опис мера за остваривање приоритетних циљева;
6. Начин спровођења и начин праћења Плана развоја ЈЛС;
7. Усвајање плана развоја ЈЛС.

## ФАЗЕ ИЗРАДЕ ПЛАНОВА РАЗВОЈА ЈЛС



Током **припремне фазе** донета је одлука о приступању изради документа, донесен план активности на изради плана и именован је тим да технички води целокупан процес израде плана. Затим је урађена анализа заинтересованих страна - идентификовани су најважнији актери и анализирани њихов утицај и значај, који подручја за који се план израђује имају за њих. На основу анализе заинтересованих страна, утврђени су чланови тематских група, који су укључени у различитим фазама израде документа.

Утврђене су три тематске радне групе на бази тзв „стубова одрживог развоја“. *Прва радна група* је покривала питања из области локално економског развоја и инфраструктуре. *Друга група* је покривала питања друштвених области као што су образовање, култура, спорт, омладинска политика, социјална заштита и здравство, док је *трећа група* покривала екологију и комуналну делатност.

**Преглед и анализа постојећег стања** је први практичан корак у процесу и подразумевао је прикупљање и обраду података из примарних и секундарних извора. У оквиру овог корака, комбинацијом примарног (коришћењем упитника) и секундарног (прикупљањем података из званичне статистике) прикупљања података, за општину Бела Црква. Након завршетка овог процеса кренуло се у следеће кораке, као што је дефинисање визије, приоритетних циљева и мера и то како кроз радионице тако и кроз консултације са тематским групама. Одржана су два круга консултација са тематским радним групама и завршне консултације са Координационим тимом.

**Визија која** представља изјаву о жељеном стању у будућности добијена је процесом консултација на састанцима тематских група. Она је дефинисана тако да с једне стране буде концизна, инспиративна и амбициозна али и достижна и корисна за следећи корак – дефинисање приоритетних циљева развоја.

**Приоритетни циљеви** су пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије, а постижу се спровођењем мера, односно групе мера, при чему се свака мера, односно група мера обавезно везује за конкретан посебан циљ. Приоритетни циљеви се утврђени тако да буду специфични, мерљиви, достижни, реални и временски одређени а на нивоу сваког циља дефинисани су показатељи исхода.

**Мере** представљају активности чије се предузимање планира ради остварења приоритетних циљева, односно достизања постављене визије. Оне могу бити различите по својој врсти и начину деловања, а за остварење постављеног циља потребна је реализација једне или више мера, које могу бити међусобно условљена. У кратком опису мера одређен је очекивани временски рок за остваривање мера (кратки – у прве две године спровођења плана, средњи – од треће до пете године, и дуги – од шесте до осме године спровођења) као и одговорна страна за спровођење мера. Такође, утврђени су и очекивани извори за финансирање мера, а где је то било могуће и смислено дата је процена коштања сваке од мера.

**Дефинисање оквира за праћење, евалуацију и извештавање са структуром одговорности** је био завршни корак у изради документа и састоји су дефинисању активности и одређивање одговорности за спровођење Плана развоја. Оно укључује процесе праћења спровођења, извештавање о процесу спровођења и оцену спровођења Плана развоја.

На крају, последњу фазу представља фаза **усвајања Плана** где тако дефинисан План развоја након завршних консултација усваја Веће ЈЛС које га подноси на јавну расправу након чијег спровођења тај предлог се подноси на **усвајање Скупштине општине**.

## 2. Преглед и анализа постојећег стања

### Увод

Општина Бела Црква налази се у североисточном делу Србије у АП Војводини, у југоисточном делу српског Баната. Простире се на 353 квадратна километра, од чега су 76,7% пољопривредне површине. На југу излази на леву обалу Дунава, на западу и северу се граничи са општинама Ковин и Вршац, а на истоку омеђена је државном границом према Румунији. Општина Бела Црква административно припада Јужнобанатском округу.



Јужнобанатски управни округ – Бела Црква

Аутономна Покрајина Војводина - Бела Црква

Бела Црква је удаљена од Панчева 84 км, од Београда 105 км и од Новог Сада 190 км. Удаљеност од великих градских центара намеће неопходност сарадње са суседним општинама Јужнобанатског округа, пре свега са Вршцем, од којег је удаљеност 34 км, и са Ковином, удаљеним 43 км. Општина Бела Црква је саобраћајно веома добро повезана са суседним општинама. Саобраћајна повезаност огледа се у мрежи регионалних и магистралних путева, у међународном граничном прелазу Калуђерово, најстаријој железници на Балкану из 1856. године, воденим саобраћајницама Дунавом, хидросистему Дунав-Тиса-Дунав, као и аеродромом у Ц категорији. Удаљеност од Европског коридора 10 општина надокнађује Дунавом, односно Европским коридором 7.

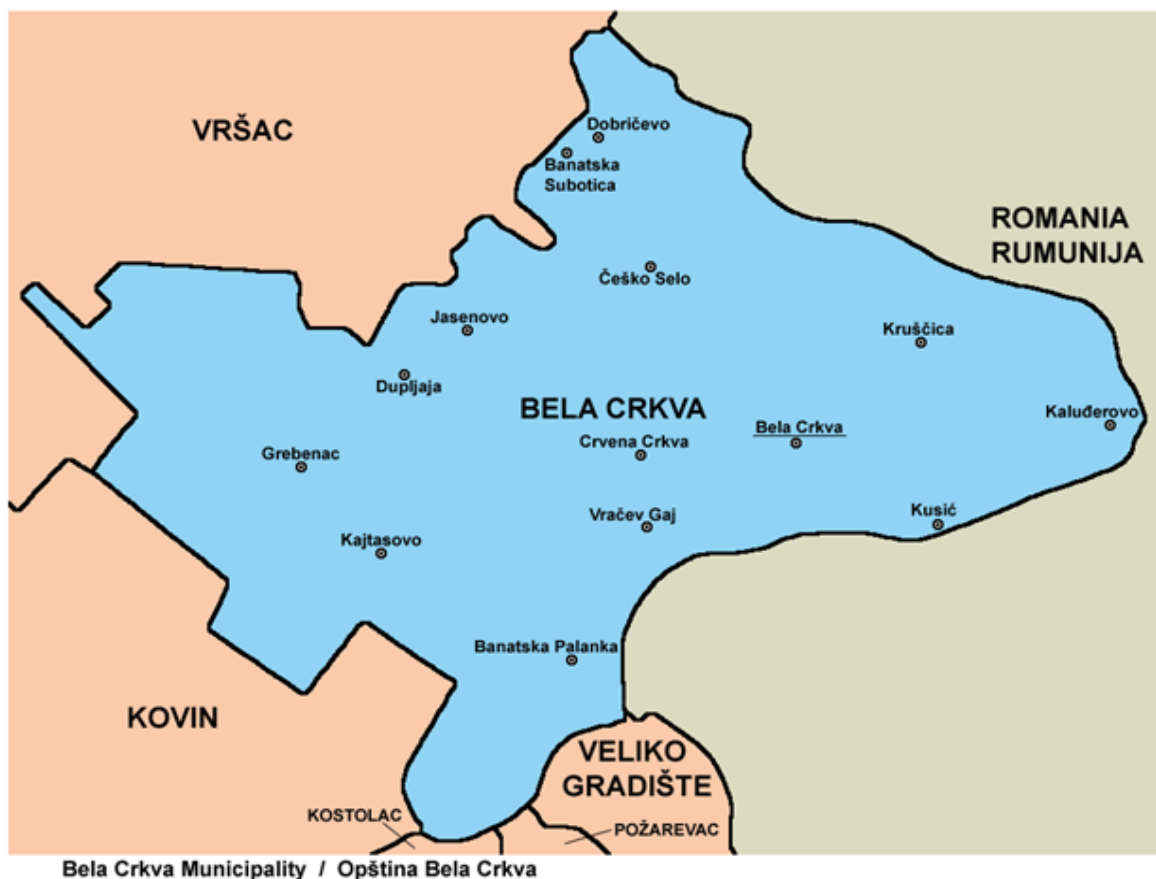
Општина Бела Црква је подунавска, погранична и равничарска општина, окружена обронцима Карпата, Вршачким планинама, Дунавом и деловима Панонске низије.

Делиблатска пешчара, по својој специфичној клими и заступљености биљног и животињског света, представља јединствени феномен у Европи. На површини од 1500 ха налазе се ловишта и узгајалишта свих врста дивљачи, а и станиште је најразличитијих врста птица. Процент територије општине Бела Црква, који је у обухвату Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе Делиблатска пешчара, је 45.60%.

Подручје Делиблатске пешчаре одликује се степским и шумско-степским карактеристикама, које одликују травната, жбунаста и шумска станишта. Шуме прекривају чак 61% укупне површине Делиблатске пешчаре, жбунаста вегетација 19%, док травнате заједнице заузимају 14% површине, осталих 5% чине друге површине. Флору Делиблатске пешчаре чини преко 900 врста међу којима се истичу бројни реликти и ендеми попут банатског божура, степског божура, Панчићевог пелена, степског бадема, шерпета, Китаибелове љубичице и чак преко 10 ретких врста орхидеја. Од шумске вегетације за ово подручје су карактеристични храстови, липе, клека, глог, руј, смрека и багрем. Уз флору, Делиблатска пешчара се такође истиче бујним и разноврсним животињским светом који чине разни ендеми попут пустињског мрва и мрављег лава, банатског сокола, орла крсташа, орла кликташа, степског скочимиша, степског твора. Због богате орнитофауне присутне на овом подручју,



Делиблатска пешчара је укључена у једно од најзначајнијих станишта за птице у Европи. Међу том бујном флором и фауном истиче се преко 40 биљних и 200 животињских врста које припадају природним реткостима и које се налазе под заштитом, те се чак 50 биљних врста налази на Црвеној листи флоре Србије. Некима од ових биљних и животињских врста Делиблатска пешчара представља једно од задњих или чак задње станиште у Србији.



Пољопривредне површине представљају најобимнији природни ресурс и као такве обухватају 77% укупне територије општине Бела Црква.

Административни, политички и културни центар општине је насеље Бела Црква, а целу општину чини 14 насељених места и 13 месних заједница.

Назив месне заједнице	Број становника		% промене
	2002	2011	
Банатска Паланка	837	682	-18.52
Банатска Суботица	200	169	-15.5

ВрачевГај	1568	1348	-14.03
Гребенац	1017	818	-19.57
Добричево	226	199	-11.95
Дупљаја	854	738	-13.58
Јасеново	1446	1243	-14.04
Кајтасово	287	262	-8.71
Калуђерово	132	94	-28.79
Крушчица	989	864	-12.64
Кусић	1480	1164	-21.35
Црвена Црква	729	666	-8.64
Чешко Село	45	40	-11.11

Извор: Републички завод за статистику

## Становништво

Последње четири деценије укупан број становника Беле Цркве се константно смањивао. До смањења броја становника довело је неколико кључних узрока. Пре свега, веома ниске стопе наталитета, високе стопе морталитета, као и миграције, пре свега младих, у веће градске центре, као што су Панчево и Београд. То је довело до тога да на 1 км<sup>2</sup> живи мање од 50 становника, што општину Бела Црква, по OECD класификацији сврстава у рурално подручје. Услед неповољног природног прираштаја дошло је до погоршања неких виталних карактеристика становништва: забележено је смањење контингента деце предшколског и школског узраста (до 14 година) у укупном становништву. У истом периоду је смањен контингент омладине, али и контингент становништва старијег од 64. године. **Просечна старост у општини такође постепено расте и тренутно износи 43,51 годину, индекс старења је 152,2 док је природни прираштај -6,7.**

Опис	Број становника	Површина у км <sup>2</sup>	Густина насељености
Република Србија– 2011	7.186.862	88.499	81,20
Општина БелаЦрква– 2011	17.367	353	49,20
Република Србија– 2018	6.982.604	88.499	78,90
Општина БелаЦрква– 2018	16.136	353	46,00

Извор: Републички завод за статистику

У питању је тренд кој се односи на целу Европу. Број рођених деце широм Европе био је између 1,3 (нпр. у Пољској) и 1,4 детета, што је испод неопходних 2,1 за једноставно одржавање броја становника. Процене ће бити просечан становник Европе 2020. године имати 42,2 године живота, у односу на 39,8 колико је било 2010. године. Истовремено ће расти очекивати животни век, са 75,34 у периоду 2005-2010. година на 77,84 од 2020. до 2025. године. Комбинација ова три параметра биће главни фактор економије у наредним деценијама. Очекује се да ће порастати проценат старијих од 65 година у односу на групу од 20 до 64 године, са 20,9% у односу на 2010, на 58% у 2050, и 70,7% у 2060. години. Удео радно способне популације (15-64) пасти са 71,3% од 2010, на 53,4% до 2050. године.

Међутим, иако је тренд јасан, његови узрасти нису. Чињеница је да ће старење становника у свету имати утицај на економију, здравство и пензионе системе, културу, стил живота и практично све аспекте друштва. Оно што није јасно које ће размере имати тај утицај и како можемо да се припремимо за њега.

Примарна макроекономска последица старења становништва је смањење броја радне снаге због смањеног броја радно способног становништва. Тако се мења и структура радне снаге са потенцијалним последицама на продуктивност због смањења динамике рада и мање промена радног места кроз различита занимања, секторе и локације током каријере.

Ово има значајне импликације на економски раст који зависи од продуктивности и радне снаге. Надаље, старије становништво тежи да више штеди што може имати негативне последице на инвестиције и акумулацију капитала, те тиме умањити економски раст. Истовремено ће се повећати притисак на јавне службе, пре свега на здравствене службе и дугорочну негу. На крају, повећање потрошње за пензије и здравствену негу утицаће на дугорочну стабилност јавних финансија.

Политичка економија игра велику улогу када треба да одговори на изазове старења. Сваки одговор треба да узме у обзир стварност сваке земље или региона појединачно како би избегао замку да примењује једно решење „по свачијој мери“. Такође, мора имати јаке аналитичке основе како би се добро разумели демографски процеси и фактори.

	Укупно	Деца предшколског узраста (испод 7 година)	Деца школског узраста (7 – 14)	Радни контингент (15 – 64)	% Радног контингента у односу на укупно становништво
2002	20.367	1.449	1.944	13.636	66,95 %
2011	17.367	1.134	1.712	11.951	68,81 %
2018	16.136	898	1.304	10.572	65,5%

Извор: Републички завод за статистику

Специфичност Беле Цркве је близина ЕУ, као и родбинска повезаност са становништвом и емиграцијом у ЕУ што олакшава миграције. Близина великих средина представља позитивну ствар у смислу приступа образовању и другим садржајима које Београд, Зрењанин, Нови Сад, Вршац и Панчево нуде, то у и сто време неумитно значи одлив младих у потрази за бољим животом.

Структура становништва по основу националне и етничке припадности, по попису из 2011, приказана је следећим графиканом:



Извор: Републички завод за статистику

Поред наведених група становништва, у Општини Бела Црква заступљени су, у оквиру удела у укупном становништву и Чеси, Хрвати, Немци, Муслимани, Словаци, Руси и тако даље, обухваћени категоријом остали.

**Национални савет чешке националне мањине** је институција Републике Србије, чије је седиште у Белој Цркви. Формирана је на основу посебног Закона. Савет је највише самоуправно тело (парламент) чешке заједнице, са јавним овлашћењима и правом на заступање специфичних интереса културне аутономије и мањинске самоуправе свих припадника чешке националне мањине на простору Републике Србије.

Посебне надлежности Националног савета чешке националне мањине су у областима образовања, културе, обавештавања и службене употребе чешког језика и писма. Савет је партнер и саветодавни субјект државне власти Републике Србије, а његови представници учествују у одлучивању о питањима која чине посебност чешке националне мањине. Због тога је Савет важна институција за све припаднике чешке националне мањине, без обзира да ли су организовани у удружења или имају статус самосталних грађана.

Своју мисију Савет такође остварује кроз ангажовање на очувању целине националног идентитета чешке националне заједнице у Републици Србији. Као изабрани представници чешке националне мањине, чланови Националног савета, својим активним и одговорним радом, проширују могућности за напредовање чешке заједнице и опстанак Чеха у Србији.

Целовито гледано, Национални савет чешке националне мањине, својом укупном организацијом и функционисањем, доприноси неговању чешке националне различитости, мултикултуралности и богатству заједничког живота свих грађана у Републици Србији.

Један од основних задатака Плана требало би да буде креирање животног простора, амбијента и садржаја у коме би се млади мотивисали да остану.

Локално становништво је основна активна снага развоја једне територије и оно за чију бољу будућност се креира План развоја. Лоша економска ситуација у друштву и неизвесна будућност, без јасне перспективе не дозвољава младима да се осамостале и планирају породицу, што све за последицу има низак наталитет из године у годину.

#### Запослени (стање 31.12.2018.)

Број запослених	мушкарци	жене	Учешће запослених старости 15-29 година у укупној запослености, у %	Број запослених на 1000 становника
3.294	1.830	1.464	15,9	204

Извор: Републички завод за статистику

Бела Црква има скоро дупло мањи проценат запослених у активном становништву него што је просек Републике Србије.

#### Незапослени (стање 31.12.2018.)

Укупно	Први пут траже запослење		Без квалификација		Жене		На 1000 становника
	свега	%	свега	%	свега	%	
2.659	1.183	44,5	1.358	51,1	1280	48,1	165

Извор: Републички завод за статистику

Стопа незапослених у односу на укупно активно тј. радно способно становништво на територији општине Бела Црква је скоро дупло већа него што је просек Републике Србије.

#### Просечне зараде без пореза и доприноса, по запосленом у РСД

	2015	2016	2017	2018
Србија	44.432	46.097	47.893	49.650
Бела Црква	33.571	33.706	35.920	40.015

Извор: Републички завод за статистику

Ако упоредимо просечну нето зараду остварену у општини Бела Црква, са подацима Републике добијамо комплетну слику о нивоу стандарда грађана Беле Цркве.

## Привреда

Степен развијености локалне самоуправе

Општина Бела Црква спада у III категорију (степен развијености од 60% до 80% републичког просека).

Економска кретања у Републици Србији

Реални раст бруто домаћег производа у трећем кварталу 2019. године, у односу на исти период претходне године, износио је 4,8%. Десезонирана серија података показује раст БДП-а у трећем кварталу 2019. године од 2,2% у односу на претходни квартал.

### Бруто домаћи производ, уланчане мере обима

III квартал 2019.	
Недесезонирани БДП, исти квартал претходне године = 100	104,8
Десезонирани БДП, претходни квартал = 100	102,2

Извор: Републички завод за статистику

У новембру 2019. године забележен је раст физичког обима индустријске производње од 1,1% у односу на новембар 2018. године. У сектору Рударство забележен је пад од 2,9%, у сектору Прерађивачка индустрија забележен је раст од 1,5%, а у сектору Снабдевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација забележен је раст од 1,3%. У новембру 2019. године, у односу на исти период претходне године, промет робе у трговини на мало већи је за 11,2%.

Просечна зарада без пореза и доприноса у новембру 2019. године износила је 56 331 РСД и била је реално већа за 9,8% у односу на исти период претходне године. Годишња стопа инфлације у новембру 2019. године, мерена индексом потрошачких цена, износила је 1,5%.

### Важнији индекси економских кретања

11.2018. – 11.2019.	
Индустријска производња, физички обим	101,1
Рударство	97,1
Прерађивачка индустрија	101,5
Снабдевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација	101,3
Промет робе у трговини на мало, у сталним ценама	111,2
Просечне зараде без пореза и доприноса, реалне	109,8
Потрошачке цене	101,5

Извор: Републички завод за статистику

**Анализа секторске запослености** показује успорену транзицију привреде општине Бела Црква. На неповољну привредну структуру указује низак проценат запослених у индустрији, односно висок

процент запослених у пољопривреди. Ово су све показатељи незавршене реформе у области индустријализације.

Од 2013. године, у складу са Законом о локалној самоуправи, постоји канцеларија за локални економски развој као део локалне самоуправе са задатком стварања погодног привредног окружења за отварање нових радних места и привлачења инвестиција у наш град. Овај одсек такође подноси предлоге и имплементира пројекте на конкурсима домаћих институција и страних донатора, и у том смислу је једина организациона целина локалне самоуправе која остварује приход у буџет града, мимо изворних прихода и прихода од граду поверених послова. У циљу унапређења пословног амбијента и привлачења инвестиција, канцеларија за локални економски развој спроводи активности у сарадњи са националним и покрајинским институцијама, покрајинском Развојном агенцијом, националном РАС, Сталном конференцијом градова и општина, Националном алијансом за локални економски развој – НАЛЕД.

Активна улога локалне самоуправе, на основу јасно утврђеног Плана развоја, треба да допринесе даљем интензивирању привредног развоја, а тиме и побољшању услова живота људи општине Бела Црква.

Потенцијали општине у области индустрије темеље се на расположивим природним ресурсима и радом створеним вредностима, при чему су основни развојни приоритети динамизирање агроиндустријског комплекса, производња камена и песка, као и даљи развој производње грађевинског материјала, трговине, угоститељства и туризма.

#### **Мала и средња предузећа и предузетништво.**

Каже се да су мала и средња предузећа мотор економског развоја, те да је то сектор који промовише приватну својину и предузетничке вештине. По доминантном мишљењу у круговима економиста, мала и средња предузећа су синоним за приватни сектор, и у фигуративном смислу за предузетништво. Компаративна предност тих предузећа је у томе што су флексибилна, могу брзо да се адаптирају на промене и да задовоље захтеве тржишта.

Процес реструктурирања малих и средњих предузећа треба да буде усмерен у правцу повећања рентабилности и профитабилности предузећа, чиме се стварају услови за оживљавање инвестиционе активности и за модернизацију производње. Од, не мањег, значаја је стварање способне предузетничке и менаџерске структуре која треба да постане носилац развојних аспирација.

Оријентација на развој конкурентне и оријентисане индустријске структуре малих и средњих предузећа Беле Цркве суочава се, међутим, са великим ограничењима. Најзначајнија ограничења су недостатак капитала и застарела технологија предузећа. Производња најдинамичнијих индустријских грана у свету је капитално интензивна, а заснива се на примени савремених технологија, на квалификованој радној снази и на високом квалитету производа. Насупрот томе, садашња производња у Србији, а самим тим и у Белој Цркви, заснива се на стандардизованим производима мале технолошке сложености и на ниским ценама, а почива на јефтиној радној снази.

Да би се обезбедили услови за брже запошљавање и пораст прихода становништва (нарочито у сеоским насељима), веома важан развојни приоритет треба да буде развој малих и средњих предузећа. Значајни просторни и сировински потенцијали сеоских насеља, као и недовољно ангажована радна снага, треба да се активира обезбеђењем услова за развој прерађивачких капацитета мањег обима (нарочито прерада пољопривредних производа, услужне делатности итд.), чиме би се обезбедио и бржи трансфер становништва из примарних делатности. Интензивирањем привредног и укупног развоја општине ангажоваће се највећи део контингента радно способног становништва.

### Структура привреде

Број привредних друштава

	2017	2018	2019	2020*
Активних	144	146	126	127
Новооснованих	3	6	5	1
Брисаних / угашених	2	1	27	2

Извор: Агенција за привредне регистре (\*стање се односи на период 01.01 - 30.06.2020. године)

Број предузетника

	2017	2018	2019	2020*
Активних	479	496	515	538
Новооснованих	83	68	56	37
Брисаних / угашених	44	52	39	15

Извор: Агенција за привредне регистре (\*стање се односи на период 01.01 - 30.06.2020. године)



## Пољопривреда

Пољопривреда општине Бела Црква припада екстензивном типу пољопривреде и условљена је специфичним рељефом и специфичном микроклимом (гаје се сорте краћег и дужег вегетацијског периода).

Пољопривредна површина чини 76,7% површине општине, а доминантне гране пољопривреде су воћарство, ратарство и сточарство. Пољопривредно становништво чини 32,5% целокупног становништва општине Бела Црква, од чега групацији активног пољопривредног становништва припада 65,3%. Индивидуални пољопривредници у укупном пољопривредном становништву општине учествују са 61,7%. У општини је приметна тенденција миграција из села у град, па је сеоско становништво у просеку старо. Приступ селима је нешто тежи због лоше путне инфраструктуре.

Пољопривреду општине Бела Црква, као и пољопривреду АП Војводине, карактерише постојање два организациона типа пољопривредних произвођача: пољопривредна газдинства и пољопривредна предузећа – привредна друштва укључујући земљорадничке задруге. Према подацима Републичког геодетског завода, од укупне површине пољопривредног земљишта од 27.860,2280ха, породична газдинства користила су 20.174,2059ха пољопривредног земљишта, а остали облици својине (привредна друштва, задруге и сл.) користе 7.686,0221ха. Породична пољопривредна газдинства обрађивала су 72.41% земљишта док су остали облици својине (привредна друштва, задруге и сл.) обрађивала 27.59%.

Локална самоуправа има право управљања над 4000ха пољопривредног земљишта, које издаје у закуп.

### Општи подаци о структури пољопривредних газдинстава 2018.

	Број газдинстава	Коришћено пољопривредно земљиште	Оранице и баште	Воћнице	Виногради	Ливаде и пашња	Говеда	Свиње	Овце	Живина	Трактори	Годишња радна јединица
<b>Србија</b>	564.541	3.475.894	2.571.580	182.923	20.466	676.724	881.152	3.266.102	1.799.814	23.184.387	451.983	645.733
<b>Бела Црква</b>	1.796	22.550	16.253	1.000	39	5.151	2.580	6.513	9.100	41.445	1.794	1.940

Последњих година пољопривредни произвођачи подижу нове засаде воћа, најчешће засаде јабуке, крушке, вишње и шљива и то, пре свега, признатих сорти. Плански засади воћа – са дугорочном стратегијом развоја површина, са свим агротехничким мерама за узгој и са применом европских стандарда у узгоју, складиштењу и дистрибуцији – припадају пољопривредном комбинату ПИК

„Јужни Банат“, у приватном власништву, на површини од 1250 ха. ПИК „Јужни Банат“ у власништву има око 100 ха земље која се налази под виновом лозом. Годишњи принос стоног и винског грожђа је око 700 т.

Лидер у ратарској производњи је компанија „ЕсоАгриSerbia“ која се на 2.114 ха бави органском производњом уљане репице, пшенице, сунцокрета, хељде, јечма, овса, соје и ражи. Целокупна производња је сертифицивана и извози се у земље ЕУ.

Основни проблеми у пољопривредној производњи на територији општине Бела Црква јесу:

- Уситњеност поседа – мала просечна величина пољопривредне парцеле,
- Натурални карактер производње,
- Нижи принос код пољопривредних газдинстава у односу на пољопривредна предузећа,
- Велики број старачких домаћинстава,
- Запуштеност засада,
- Недостатак квалификоване радне снаге,
- Застарела механизација,
- Неадекватна примена агротехничких мера.

Оно што је важно нагласити јесте да је у пољопривредној производњи све више заступљено коришћење пестицидних средстава. Последњих година је приметна тенденција ка органској производњи пољопривредних врста на мањим површинама територије општине. Из тог разлога је могуће говорити да је производња здраве хране једна од могућности којом располаже општина Бела Црква.

Иако овај крај има добре предуслове за развој сточарства (велике травнате површине) статистички подаци указују на смањење сточног фонда општине. Може се рећи да су основни проблеми сточарства овог краја производња која се своди само на просту репродукцију и смањивање основних стада.

У погледу опремљености пољопривредном механизацијом може се рећи да општина Бела Црква није на високом нивоу. На територији општине не постоје објекти који се баве прерадом млека и меса, као ни сушара. Међутим, постоји пет хладњача које служе за складиштење сировинске базе у области прераде воћа. Ове хладњаче су у приватном власништву.

Узимајући у обзир тренутно стање пољопривреде у општини, може се приметити да су неки од највећих проблема:

- депопулација села,
- неедукованост сеоског становништва,
- лоша инфраструктура и механизација,
- неповољна економска ситуација

Општинска управа општине Бела Црква активно је укључена у поступак регистрације пољопривредних газдинстава и помаже при дистрибуцији информатора о регистрацији

пољопривредних газдинстава, пружа информације о кредитирању, прати уредбе Владе Републике Србије, Министарства за пољопривреду и Покрајинског секретаријата за пољопривреду. Поред општине Бела Црква активну улогу у развоју пољопривреде имају и:

- Земљорадничке задруге,
- Удружења комерцијалних пољопривредних газдинстава,
- Пољопривредна стручна служба „Агрозавод“ Вршац

## Индустрија

У Белој Цркви је 1876. године било пет фабрика свиле, успешно су радиле и фабрике цигле и црепа, коњака и ликера, парна стругара, фабрика прехранбених производа, коже, млинска индустрија, мајдан за багеровање шљунка, три фабрике содне воде, штампарије, барутана, кланица, развијало се цвећарство као и бројна занатска удружења и радње.

Данас, Бела Црква је индустријски неразвијена, имајући у виду сировинску основу, односно степен неискоришћености природних ресурса.

### Индустријска зона

На југозападу Беле Цркве, у непосредној близини саобраћајног пута Бела Црква – Ковин и железничке пруге Бела Црква – Вршац, налази се модерна индустријска зона. Уз помоћ државе и локалне самоуправе почело је стварање предуслова за будуће инвеститоре. Индустријска зона намењена је како за велике инвеститоре, тако и за мала и средња предузећа. Изградњом модерних саобраћајница, комуналне мреже, електрификацијом и увођењем гаса, индустријска зона представљаће озбиљну привредну дестинацију на мапи Србије. Пошто је привреда Беле Цркве усмерена пре свега према пољопривредној производњи, индустријска зона пружа добру прилику за отварање прерађивачких погона базираних на доступности сировинске основе.

## Туризам

Туристичка атрактивност општине Бела Црква се заснива на богатству природних и културних ресурса, на дугој историји и традицији, на специфичном идентитету бројних локација, на гостољубивости домаћина. Природне вредности на територији општине Бела Црква се могу груписати у две одвојене целине:

- Подунавска туристичка зона,
- Белоцркванска туристичка зона.

Подунавска туристичка зона је, по разноврсности физичких структура екосистема и испреплетаности постојећих и потенцијалних функција, најсложеније и еколошки најосетљивије подручје. Ово подручје обухвата део тока Дунава, ритско-мочварни и ливадски простор Лабудовог окна, најнижи део долине Караша, односно канала ДТД, са вредним природним и еколошким туристичким

мотивима и одређеним културно-историјским и етнографским наслеђем; рибарско насеље и пристаниште Стару Паланку, са ушћем Нере, са веома атрактивним приобалним пејзажом, што омогућава њено вишеструко туристичко вредновање. Водене површине Дунава и богата мочварна вегетација представљају идеално станиште и зимовалиште разних птица и богато риболовно подручје. Ова целина је еколошки добро очувана, вегетацијски и пејзажно мозаична, разноврсна и атрактивна. Главни развојни ослонац чине ловни туризам, привредни и спортски риболов, који се могу организовати и у условима заштићене природе, као и развој наутичког, еколошког и спортско-рекреативног туризма.

### Туристичка посета, 2018.

Туристи			Ноћења туриста			Просечан број ноћења туриста	
свега	домаћи	страни	свега	домаћи	страни	домаћи	страни
1.551	1.445	106	12.895	12.752	143	8,8	1,3

Извор: Републички завод за статистику

У оквиру Белоцркванске туристичке зоне најзначајније туристичке локалитете чине седам белоцркванских језера, долина реке Нере и општински центар Бела Црква, са својим културно-историјским наслеђем и другим вредностима.

Туристичку сезону у Белој Цркви отвара међународна манифестација „Белоцрквански карневал“, која има традицију дугу преко 150 година. Данас је "Белоцрквански карневал" мултидисциплинарна манифестација и представља спој туризма и привреде у коју су укључени локални, регионални и остали сегменти у циљу промоције Беле Цркве и њених потенцијала, као и читавог региона. У припреми карневала учествује читав град, а улице и фасаде се дотерују посебно за ову прилику. Поред Белоцркванског карневала за Белу Цркву организују се и друге манифестације али је потребно унапредити односно подићи на виши ниво.

## Инфраструктура

### Саобраћајна инфраструктура

На простору општине Бела Црква егзистирају три вида саобраћаја: друмски, железнички и водни. Друмски саобраћај је основни вид саобраћаја овог простора, док се железнички и водни саобраћај користе само повремено при превозу масовних роба.

**Друмски саобраћај**, односно путна инфраструктура, на подручју општине Бела Црква је генерално у функционалном стању. Она представља саставни део већег саобраћајног система Републике Србије. Према подацима Републичког завода за статистику, у 2018. години, густина путне мреже на територији општине Бела Црква (0,24км/км<sup>2</sup>) је много лошија него што је просек Републике

Србије(0,49км/км<sup>2</sup>).Укупна путна мрежа на територији општине Бела Црква износи 86 км. Међутим, део путне мреже, њено одржавање, реконструкција, рехабилитација и нова изградња су у надлежности локалне самоуправе, док је део у надлежности Републике Србије, односно Јавног предузећа „Путеви Србије“.

#### Дужина путева у километрима, 2018.

Укупно	Савремени коловоз	Државни путеви I реда		Државни путеви II реда		Општински путеви	
		свега	савремени коловоз	свега	савремени коловоз	свега	савремени коловоз
<b>86,277</b>	82,277	26,343	26,343	20,534	20,534	39,4	35,5

Извор: Републички завод за статистику

У градском подручју велики проблем представља центар града због звездастог решења градских саобраћајних токова који онемогућавају нормално функционисање саобраћаја, уз превелики ниво буке и повећано загађење ваздуха због издувних гасова.

**Бициклизам** је традиционално присутан у Белој Цркви. Релативно погодни геоморфолошки услови у многоме доприносе афирмацији бицикличког саобраћаја, при савладавању унутар-насељских дистанци и то при свакодневном обављању послова. Кроз Белу Цркву пролазе две EuroVelo стазе, бр. 6 и бр. 13. EuroVelo 6 је стаза дужине 3.653 км и пролази кроз 10 земаља, од Атланског океана до Црног мора. EuroVelo 13 се простира од Баренцовог до Црног мора у укупној дужини око 10.400 км. Повезује 20 европских земаља.

**Водни саобраћај** је присутан на простору општине Бела Црква преко пловног канала Нови Бечеј–Банатска Паланка, који својим карактеристикама омогућује извршење транспортног рада мањих пловила (двосмерна пловидба са газом од 1,8m). Хидролошки услови на овом пловном каналу дозвољавају пловидбу током целе године. Дуж пловног канала Нови Бечеј–Банатска Паланка (а на простору општине Бела Црква) не постоје изграђени капацитети, ни задовољавајући ниво инфраструктуре који би омогућио укључење овог вида саобраћаја у прерасподелу транспортног рада при превозу масовних роба чак и уз интегрално повезивање са друмским саобраћајем.

Река Дунав представља значајан Паневропски коридор 7 и стратешку везу са Европом и Евроазијом која треба да подстакне развој трговине, туризма и услуга у Србији. Од укупне пловне дужине Дунава (2580 км) 22,8% се налази на територији Србије. Лева обала Дунава од km 1075 (ушће Нере) па до km 1083 (укупно 8 km) налази се на подручју општине Бела Црква и заједно са каналском мрежом Дунав–Тиса–Дунав чини природни потенцијал за развој пловних путева у општини. Пловни потенцијал реке Дунав се не користи, јер на овом простору нема изграђених претоварно-логистичких капацитета који би афирмисали овај вид саобраћаја.

Водни саобраћај на овом простору треба да доживи афирмацију кроз потенцијале међународног пловног пута реке Дунав, али и пловних канала из система ДТД. Овде се нарочито истиче корелација привредног развоја свих насеља уз ове водне путеве.

**Железнички саобраћај** је на овом простору, са својим капацитетима, присутан чак више од једног века, али и та традиција му не омогућује рентабилност пословања. Због тога је задњих 10-так година железнички саобраћај ван експлоатације. Железничка пруга на простору општине Бела Црква је технички и технолошки застарела, тако да се за привођење у саобраћај мора реконструисати и модернизовати да би задовољила стандарде рационалног саобраћаја.

Преко територије општине Бела Црква пролази железничка пруга Бела Црква– Вршац–Зрењанин–Београд. Ова железничка пруга је најстарија у Србији (датира из 1856. године). У прошлости је постојала и пруга Јасеново–Жам и Бела Црква–Сокол, која је некада била веза Србије са Румунијом.

У домену железничког саобраћаја, на простору општине Бела Црква планирана је реконструкција и модернизација железничке пруге Уљма–Бела Црква, са могућношћу имплементације индустријских колосека према исказаним захтевима, са жељом да у будућности дође до афирмације овог вида саобраћаја у остварењу превоза. Исто тако, постајали су идеје да се пруга претвори у туристичку пругу.

### *Енергетска и телекомуникациона инфраструктура*

На територији општине Бела Црква, у домену енергетске инфраструктуре не постоји изграђена вреловодна нити нафтоводна мрежа.

**Електричном енергијом** потрошачи на територији општине Бела Црква се снабдевају из трафостанице ТС "Бела Црква", трансформације 110/20 kV, са уграђеним трафоом снаге 31,5 MVA. На подручју општине Бела Црква изграђен је 110 kV далековод бр. 1002 Бела Црква–Вршац 2. Такође је изграђена преносна средњенапонска 20 kV, нисконапонска 0,4 kV мрежа и припадајуће трафостанице.

Постојеће капацитете електроенергетске инфраструктуре карактерише неприлагођеност захтевима стално растуће потрошње. Изграђеност преносне дистрибутивне мреже је задовољавајућа, у погледу покривености простора, али не и у погледу капацитета и техничких карактеристика водова и дистрибутивних трафостаница. Капацитети изграђених трафостаница такође су незадовољавајући, те је потребно у наредном периоду повећати инсталисану снагу трафоа и изградити нове капацитете.

Секундарна (нисконапонска) мрежа непосредно напаја потрошаче и може се констатовати да она покрива сва насељена места. Постојећа нисконапонска мрежа је највећим делом ваздушна.

Иако степен електрификације општине Бела Црква износи 82%, услед убрзаног развоја општине, а најчешће због великих падова напона и дотрајалих стубова, у сеоским и приградским насељима општине снабдевање електричном енергијом је нестабилно. Поред реконструкције високонапонске

и нисконапонске електро-мреже, неопходна је изградња других алтернативног извора, коришћењем ветро-парка, изградњом две мини хидроцентрале на реци Нери и увођење система даљинског управљања.

**Секундарна гасоводна мрежа** општини је завршена и обухвата 35 километара мреже високог притиска, 50 километара средњег, 7 километара ниског притиска и 155 километара дистрибутивне мреже. Преостало је повезивање са примарном мрежом коридором испод канала ДТД.

**Телекомуникациона инфраструктура** на подручју општине Бела Црква, којом су обухваћени телекомуникациони објекти, телефонске централе, спојни путеви, примарна и секундарна мрежа у насељима, већим делом, и по квалитету, и по капацитету није на задовољавајућем нивоу. Телефонска централа у Белој Цркви је дигитална, капацитета 3098 бројева. Спојни пут са надређеном централом реализован је магистралним оптичким каблом Панчево-Вршац-Бела Црква. Изграђен је и оптички кабл Бела Црква-Врачев Гај, као део магистралног кабла Панчево-Вршац-Бела Црква. Осим у Белој Цркви, дигитална телефонска централа постоји још у насељима Банатска Паланка, Црвена Црква и Врачев Гај.

#### Поштанске активности и телекомуникације, 2018.

Поште	Телефонски претплатници	ПТТ промет (отпремљено)	
		писмоносне пошиљке, хиљ.	пакети, хиљ
8	4.789	144	1

Извор: Републички завод за статистику

У мањим насељима, још увек није извршена аутоматизација и дигитализација телекомуникационе опреме и система. Спојни путеви између телефонских централа делом су остварени оптичким кабловима. Секундарна мрежа није на задовољавајућем нивоу, велики део је изграђен надземно и недовољног је капацитета. У већини насеља није изграђена мрежа кабловског дистрибутивног система.

На територији општине Бела Црква услуге мобилне телефоније пружају сви оператери који поседују националне дозволе за рад: Мобилна Телефонија Србије (МТС), Випмобил и Теленор. Иако, услед динамике усвајања ове технологије, међу становништвом нема прецизних територијалних података о тачном броју корисника, а узевши у обзир процене да је у 2012. години у Србији било више од 10 милиона мобилних телефона у употреби, можемо закључити да на ширем подручју Беле Цркве сваки становник користи бар један уређај за комуникацију путем мобилне телефоније. Према анализи РАТЕЛ-а, национални просек броја претплатника мобилне телефоније на 100 становника је 137,5.

## Заштита животне средине

### *Управљање комуналним отпадом*

Податке о настајању и количинама отпада у општини Бела Црква, на врло систематичан начин води Јавно комунално предузеће “Белоцрквански комуналац”. Количина и структура отпада варира у зависности од периода током године. Резултати показују да се дневно у општини Бела Црква по становнику генерише 0,69 kg отпада, што годишње по становнику износи 251 kg отпада, организовано се прикупи 4352 t отпада. Анализирани отпад укључује отпад из домаћинства, комерцијални отпад и неопасан индустријски отпад, али и отпад из здравствених установа, кланични и грађевински отпад. Комунални отпад се одлаже, углавном, на неуређене депоније, а постоји и огроман број дивљих депонија због несавесног поступања становништва, као и чињенице да одређени број домаћинства није покривено организованим сакупљањем отпада. На територији општине не постоје постројења за третман и одлагање опасног отпада, нити одговарајући простор за складиштење. Опасан отпад се привремено складишти у углавном, неодговарајућим условима на месту настанка, али се често без икакве контроле одлаже на комуналне или дивље депоније. На територији општине врши сепарација отпада, тачније ПЕТ амбалаже, коју грађани одлажу у за то предвиђене жичане контејнер од 5m<sup>3</sup> (6 контејнера). Комунално предузеће прикупљену ПЕТ амбалажу пресује и предаје у даљи процес рециклаже. Организовано прикупљен отпад одлаже се на „Градско сметлиште“ које је неопходно санирати и рекултивисати. Анализе показују да постоји стално надвишење депоније. На њој нема ниједног биотрна.

### *Водоводна и канализациона мрежа.*

Општина Бела Црква је у домену водоснабдевања саставни део регионалног водовода са извориштем у насељу Стража. Водоводна мрежа покрива готово сва насељена места, односно још насељено место Калуђерово није у систему општинског, односно регионалног водовода. Део магистралног цевовода (потисни и гравитациони) изграђен је од азбест-цементних цеви, док је остатак водоводне мреже од ПВЦ и ПЕ цеви. Водоснабдевање на подручју општине Бела Црква карактерише недовољни производни капацитети воде за пиће, недостатак капацитета за резервисање воде, а резултат свега је повећани ризик њене здравствене неисправности, као и недовољна снабдевеност водом за пиће. Вода у оквиру регионалног водовода се користи као "сирова" уз неопходну дезинфекцију. Поједине вредности хемијских елемената су близу горње границе што указује на потребу изградње фабрике за прераду питке воде. Даљи раст потрошње воде могуће је очекивати уколико се реализује развојни туристички пројекти који ће довести до повећаног броја туриста. Тада ће бити потребно обезбедити веће количина воде у оквиру локације која ће бити одређена претходним истраживањем и мапирањем изворишта. На основу података ЈКП Белоцркваски водовод и канализација у 2019. години испоручено је 1.707.070 м<sup>3</sup> воде за пиће, 2019. године на канализациону мрежу прикључено је 3788 домаћинства и 2019.године испуштено је 426.489 м<sup>3</sup> отпадне воде..

За град Белу Цркву усвојен је концепт заједничког система каналске мреже за атмосферске и отпадне воде који се поступно реализовао до изграђености од око 90%. Канал који носи ознаку К-II, јужно од Беле Цркве, у дужини од 1,4 km, поред основне намене за одводњавање, служи и као



реципијент за употребљене воде градске канализације. Ове воде спроводе се даље коритом водотока Јаруге у дужини од 1,35 km до корита реке Нера, без претходног пречишћавања. Започети уређај за пречишћавање отпадних вода дужи низ година стоји недовршен. Такође, за град Белу Цркву постоји наслеђен систем канализације за пријем и спровођење "падинских" вода који не функционише, најпре због напуштеног систематског одржавања. Такав однос угрожава новосаграђену цевасту канализацију, што ће имати за последицу загушивања појединих праваца. У сеоским насељима, осим у насељеном месту Крушчица, сакупљање и евакуација комуналних отпадних вода није решена, већ се неконтролисано износи на произвољна места. Решење је изградња канализационих система (гравитационих, под притиском, вакуум) и њихово довођење на ППОВ у Белој Цркви за насељена места Кусић, Врачев Гај и Црвена Црква. Остала насељена места општине, у складу са пројектно техничком документацијом, своје отпадне комуналне воде усмераваће на сепаратне пречистаче у складу са бројем еквивалентних корисника.

### *Предео изузетних одлика „Караш- Нера“*

**Предео изузетних одлика „Караш- Нера“** налази се у југоисточном делу Војводине, непосредно уз границу са Румунијом, на подручју јужног Баната. Цело заштићено подручје налази се на територији општине Бела Црква и састоји се од три просторне целине: „Караш“, „Нера“ и „Мали песак“. Обухвата делове катастарских општина Банатска Паланка (I, II), Врачев Гај, Гребенац, Дупљаја, Кајтасово и Кусић.

Заштићено подручје ПИО „Караш- Нера“ обухвата површину од 1541,27 ha и са ангажованим једним чуварем заштићеног подручја.

Категорија заштићеног подручја: II категорија (заштићено подручје покрајинског значаја, односно великог значаја).

Категорија заштићеног подручја према класификацији Светске уније за заштиту природе (IUCN): IV категорија подручје управљања стаништима и врстама (Habitat and species management area).

Чување заштићеног подручја

Делокруг рада чуварске службе:

- прати кретање и активности посетилаца и других корисника у заштићеном подручју, коришћење флоре и фауне укључујући и дивљач, употребу моторних возила, улазак у зоне и локације на којима је посета забрањена или ограничена, ложење ватре на отвореном, одлагање отпада, одвијање спортских такмичења и других манифестација;
- прати стање биљних и животињских врста, као и других вредности заштићеног подручја;
- пружа помоћ и сарађује са локалним становништвом;
- пружа податке, помоћ и услуге посетиоцима и другим лицима при обиласку и разгледању заштићеног подручја, научним истраживањима и образовним активностима;
- сарађује са корисницима природних ресурса у заштићеном подручју;
- сарађује са носиоцима стварних права на непокретностима у заштићеном подручју у циљу заштите природе;
- сарађује са другом чуварском службом, пољочуварском службом, инспекцијском службом и Када чувар утврди или основано претпостави да је посетилац, односно корисник заштићеног подручја учинио радњу супротно правилима унутрашњег реда или мерама заштите природе прописаним у складу са Законом, овлашћен је да:

- легитимише лице затечено у вршењу недозвољених радњи
- изврши преглед свих врста возила и товара
- привремено одузме предмете и средства којима је извршен прекршај или кривично дело и предмете који су настали или прибављени извршењем таквог дела, као и да ове предмете, без одлагања, преда Управљачу заштићеног подручја ради чувања
- затражи успостављање претходног стања, односно нареди мере за спречавање и уклањање штетних последица и
- изврши сваки преглед, осим станова и других просторија, за чији је преглед потребан судски налог.

## *Хидрологија*

Подручје Беле Цркве је веома богато водом. Поред Дунава, општину пресецају једине две планинске реке у равници – Нера и Караш, бројни потоци, канал ДТД и више шљункарских језера насталих експлоатацијом, као и више мочварних подручја од којих је најпознатије Лабудово окно, које се налази на простору између Дунава и Делиблатске пешчаре.

**Река Караш** извире у Румунији и улива се у Канал ДТД у Србији, близу Беле Цркве, између Дупљаје и Гребенца, а затим његов даљи ток до Дунава користи садашњи канал ДТД који при томе оставља дивне пресечене меандре (мртваке – Мртви Караш) и данас богате рибом. Караш извире у Банатским планинама, североисточно од града Анина у Румунији. У Караш се уливају три потока: Прушњацки, Долина и Фабијански. Караш није ни у једном делу свога тока плован.

Испитивање квалитета воде водотока Караш врши се на граничном профилу Добричево. На основу резултата извршених анализа у 2011. години може се констатовати да је квалитет воде одговарао III/IV класи. Одступање од захтеване класе регистровано је код суспендованих материја. Вредност процента zasiћења воде кисеоником у једној серији мерења припадала је III класи квалитета вода. Од опасних и штетних материја повремено су забележене повећане концентрације гвожђа, мангана, никла, површинских анјонских активних супстанци и фенолног индекса. Сапробиолошка испитивања квалитета воде показују да је водоток оптерећен умереним органским загађењем. У испитиваним узорцима доминирали су организми биоиндикатори  $\beta$  и  $\alpha$ -мезосапробнезоне из групе Bacillariophyta. Анализом планктонске заједнице највећу бројност имале су врсте *Fragilaria ulna*, *Navicula capitatoradiata* и *Navicula lanceolata*. Вредности индекса сапробности одговарале су другој класи квалитета вода.

**Река Нера** је лева притока Дунава. Река Нера истиче са планине Семеник у румунском Банату, близу града Решица. Једним делом свога тока река Нера представља границу између Србије и Румуније. При ушћу Нера је широка између 20 и 40 метара. У Нери се уливају потоци: Најдашки, Крајњи, Јаруга и бројни вештачки канали.

Корито је шљунковито и већим делом године вода је веома бистра и хладна. Протеклих година примећен је пораст температуре воде и опадање нивоа дотока. Обала је већим делом обрасла аутохтоним белим тополама и врбама. Од рибе, у њеном току се може наћи доста јаза, скобаља, мрене, те од грабљивица штуре, бандара, буцова, сома, док се на самом ушћу у Дунав могу ловити смуђ и шаран.

Квалитет воде у реци варира у зависности од годишњег доба. Према подацима Хидрометеоролошког завода Републике Србије (ХМЗ), у фебруару и марту 2009. године квалитет воде у реци Нери је био ван категорије, док је 2010. године у фебруару и марту река Нера била најзагађенија река у Републици Србији, због велике концентрације тешких метала. Но, након проласка ових „пролећних“ периода, квалитет воде у Нери је варирао између II и III класе. Квалитет воде се прати на профилу код Кусића. На основу резултата извршених анализа у 2011. години може се констатовати да је квалитет воде одговарао III класи. Показатељи кисеоничног режима и органског оптерећења кретали су се у границама захтеване класе, док је код суспендованих материја у појединим серијама испитивања забележена повећана вредност (III класа). Од опасних и штетних материја повремено су забележене повећане концентрације гвожђа и мангана. Сапробиолошке анализе квалитета воде, на профилу Кусић, указују на присуство умереног органског загађења у водотоку. У свим периодима испитивања највећи број констатованих таксона припада силикатним алгама. Запажа се доминација бета-мезосапробионата. Добијене вредности индекса сапробности указују на бета-мезосапробне услове средине, који одговарају II класи квалитета вода.

**Дунав са каналом ДТД** – На делу између Старе Планке и Рама Дунав је веома широк, и источни и североисточни ветрови стварају велике таласе. На левој, банатској обали, од давнина постоји скела, која улази у канал Дунав-Тиса-Дунав (ДТД), који се овде и завршава. Река Нера такође овде завршава свој ток у Дунаву. У приобалном подручју, око 500 метара узводно од ушћа канала, налази се резерват природе Лабудово окно, станиште птица, и захвата један део општине. Стара Паланка је мало рибарско место на ушћу канала, са скелским пристаном, рестораном и продавницом. Километар удаљено од обале је село Банатска Паланка, а 13 километара даље путем је Бела Црква.

Вода у каналу ДТД је IV класе квалитета, док у Дунаву квалитет воде варира око III/IV класе.

**Комплекс белоцркванских језера** обухвата седам језера различите величине, груписаних на релативно малом простору, југозападно од Беле Цркве. Од ових 7 вештачких језера, Главно језеро, Врачевгајско језеро, Шаранско језеро, језеро Шљункара, Мало језеро и Ново језеро су погодни за купање.

Ова језера настала су вађењем шљунка за индустријску употребу са дна Панонског мора. Ова експлоатација шљунка започета је 1904. године. Вода ових језера је прозирно зелена, а сва, осим Главног језера, имају пешчане природне плаже. Ова језера, чија укупна површина износи око 150 хектара, своју воду добијају из артешких бунара и природних извора.

Квалитет воде у белоцркванским језерима је већ дуго предмет дискусије на локалном нивоу. У Главном (Градском) језеру, које је старо око 90 година, налазе се велике наслаге муља и последњих

година дошло је до бујања алги које су потпуно „затравиле“ приобаље. Дубина, старост и састав муља достигли су критичне вредности и постоји потенцијална опасност да у будућем периоду вода у Главном језеру пређе у категорију која није безбедна за купање. Зато је неопходно започети процес ревитализације језера у што краћем року, јер његово одлагање само поскупљује читав процес. Врачевгајско језеро је такође у фази „бујања“ алги. Међутим, поред алги, као посебну опасност за квалитет воде у језеру, намеће се и питање интензивног прскања воћњака, који се налазе у близини језера. Претерано коришћење „заштитних“ средстава на овој територији, због веома порозног тла доводи до могућности да део хемикалија заврши у језеру. Проблем са алгима и муљем се уочава и у Шаранском језеру, док Шљункарско језеро има овај проблем у мањем обиму, а Ново језеро, као најновије и највеће, има најмање наслага муља и алги. Међутим, неопходно је вршити константну контролу квалитета воде, на свим језерима.

**Лабудово окно** захвата Дунав и његова поплавна подручја на јужном ободу Панонске низије, аде Жилаву и Чибуклију, потопљене меандре Караша, ушће Нере, Аду Завојску и Дунавче. Лабудово окно важан је део специјалног резервата природе Делиблатске пешчаре те је због својих вредности као влажно подручје 2007. године уврштено на листу међународно значајних влажних подручја према Рамсарској конвенцији.

Лабудово окно своје је име добило по томе што део Великог рита сваке године насељавају заједнице лабудова. Уз значајан биљни свет на овом подручју истиче се и разнолик животињски свет. Ово подручје се сматра једним од најзначајнијих гнездилишта барских птица у Србији. На Лабудовом окну гнезди се чак 55 врста птица водених станишта, од којих се већина налази на листи природних реткости.

Од орнитофауне за ово подручје карактеристични су лисаста и сива гуска, патка дупљашица, орао белорепан и црни орао, црни ибис те мали вранац. Подручје Лабудово окно идеално је мрестилиште за чак 50 врста риба попут шарана, штуке, сома, смуђа и кечиге. Фауну Лабудовог окна чине разни слатководни мекушци попут речне шкољке и пијавице, инсекти попут комараца и водених паука, водоземци и гмизавци попут црвенотрбог мукача и степског гуштера, те сисари попут слепог кучета и видре.

**Извориште Сига**, крај самог града, у истоименом излетишту, ослабљеног је протока, зато што се већа количина воде цевима спушта до чесме у самом граду и самим тим угрожава биолошки минимум које је извориште пружало биљном и животињском свету у подручју око и низ изворишта. Такође је неопходна контрола квалитета воде изворишта, поготово на хербициде и пестициде, пошто се изнад изворишта, на пољопривредном земљишту налазе новоподигнути воћњаци, те постоји опасност да препарати који се користе у „заштити“ воћњака кроз тло долазе до самог изворишта.

У селу **Гребенац** постоји неколико јавних артерских бунара, из којих мештани користе воду за пиће али нигде није могуће наћи податке о квалитету воде. Слична ситуација је и са артерским бунаром крај реке Караш код Дупљаје.

## *Клима*

Клима општине Бела Црква је умерено континентална. Лета су топла и кратка, као и зиме које су такође кратке, на моменте оштре и хладне, док су пролећа и јесени дуже. Има доста сунчаних, ветровитих и кишних дана, карактеристичних по раним и позним мразевима. Температура ваздуха – Средња годишња темепература ваздуха износи 11,9°C при чему је најхладнији месец јануар са средњом темепературом ваздуха -0,9 °C, а најтоплији август са 22,5 °C. Просечна релативна влажност ваздуха за посматрани простор износи 70,3%, највећа је у периоду децембар–јануар и износи 81,1%–81,4% , а најмања у августу и износи 62,6%. Клими овог краја посебну специфичност даје кошава. То је јак, сув и слаповит југоисточни ветар који дува и до три недеље.

## *Пошумљеност*

Територија Војводине је са 6,5% пошумљености најмање пошумљена у Европи, а нека минимална пошуљеност би требали бити 14 %. Шумско земљиште на територији Општине треба повећати пошумљавањем виших бонитетних класа пољопривредног земљишта, изузетно IV и V бонитетне класе, на подручју ван СРП Делиблатска пешчара. Шумско земљиште као ресурс треба користити у складу са његовим биолошким капацитетима, како би ефекти у шумарству били већи. Неопходно је остварити и заштитне (превасходно водозаштитну) и социо-економске функције шума. Одговарајући избор станишта за пошумљавање, избор врста дрвећа, као и примена прописане технологије гајења шума, спада у најважније превентивне мере заштите шума и шумског земљишта. На шумском земљишту у оквиру Резервата спроводити радове који су у складу са режимима заштите, како би Делиблатска пешчара сачувала своју аутохтоност. Пошумљавање се може спровести на земљиштима VI, VII и VIII бонитетне класе пољопривредног земљишта, у оквиру јаловишта, у граничним зонама индустријских постројења и саобраћајница, и у оквиру изворишта вода.

Зеленилом утицати на пречишћавање ваздуха, смањење екстремних температура, заштиту од ветра, гасова, прашине, подземних вода, еолске ерозије, буке, вибрације и заштиту земљишта рекултивацијом деградираних површина (посебно у оквиру белоцркванских језера по престанку експлоатације шљунка). Ваншумско зеленило у виду заштитних појасева у атару утиче на повећање шумовитости атара и стварање повољних микроклиматских услова. Правилном дистрибуцијом насељског зеленила и међусобним повезивањем у систем преко линијског, постиже се веза са шумама и атарским зеленилом, што омогућава стално проветравање насеља.

Захваљујући СРП „Делиблатска пешчара“ који се налази једним делом на територији на територији општине Бела Црква, затим уским шумски, појасевима уз обалу Караша, Нере, Крушчицког потока и Долића, и уз Сигу, Бела Црква има „већи“ број шумских површина у односу на велики део општина у Војводини. Али уколико се погледа мапа општине Бела Црква запажа се да су те површине под шумама изузетно мале у односу на територију општине. Некадашње аутохтоне шуме храста

лужњак, пољског јасена, беле тополе, црне јове, врбе, замење су багремом, киселим дрветом и сибирским брестом. Посебно је забрињавајући тренд садње сибирског бреста који није аутохтона врста, не подноси ветар, веома је инвазивна, и у многим државама забрањен је да се сади. Непланска и незаконита сеча константно уништава преостале шумске појасеве и прети да ти шумски појасеви нестану, а са њима и флора и фауна која у њима обитава. Забрињавајуће је и незаконито преоравање (од стране сељака) државних површин уз атарске путеве, простора на којем би могли бити засађени ветрозаштитни појасеви. Ветрозаштитни појасеви поред заштите пољопривредног земљишта од ерозије имају и велики допринос за биљни и животињски свет. Малобројност пољочуварске службе, мањак њихове надлежности, као и чести прекиди у њиховом раду, током године, доводе до тога да несавесни грађани незаконито секу шуме и стабла на територији целе општине. Велики проблем је и попустивљост судија за прекршаје који дају минималне новчане казне за нелегалну сечу стабала – шума. Нестанак дрвореда у градским и сеоским улицама, што због неодговарајућег (остаје само стабло) и понекад беспотребног резивања, што због нелечења оболелих стабала, што због сече стабала у дрворедима без одређеног разлога.

## Здравство

### *Дом здравља „Бела Црква“*

Основан је 1945. године и тада носи назив „Секторска амбуланта“, све до 1959. године, када бива подељен у две здравствене установе, I и II „Здравствену станицу“, док су дечији диспанзер и школски диспанзер потпуно засебне здравствене установе. Подаци о локацији ових установа нису познати. I и II „Здравствена станица“, дечији диспанзер и школски диспанзер, спајају се 01.07.1962. године и формирају једну здравствену установу – Дом здравља „Бела Црква“ – која се у том периоду налази у Карађорђевој улици бр.9 и у улици Дејана Бранкова, у Белој Цркви. Капацитети ових зграда нису могли да задовоље потребе Дома здравља, па 1971. године локална самоуправа почиње да зида нову зграду, у којој се Дом здравља сели 1974. године, а где се и данас налази. 31.12.1976. године формирана је Здравствена радна организација „Дејан Бранков“ и у њен састав поред Дома здравља и амбуланти у насељеним местима општине Бела Црква, улазе Апотека и Болница за плућне болести „др Будислав Бабић“. Болница „др Будислав Бабић“ 31.10.1992. године издваја се и постаје Специјална болница за плућне болести. Данас Дом здравља „Бела Црква“ обезбеђује здравствену заштиту за становнике општине. Током летњих месеци (сезона туризма) број особа којима се пружа здравствену заштиту расте, као и број страних држављана са којима је Р. Србија потписала конвенцију о пружању здравствене заштите. Близина границе и велика пролазност страних држављана повећавају број пружених услуга током целе године. У Дому здравља „Бела Црква“ запослено је 116 радника. Медицински кадар чине: 27 лекара (од тога 8 специјалиста, 14 лекара опште медицине и 5 доктора стоматологије); 2 дипломирана фармацеута; 45 медицинских сестара/техничара (од тога 3 ВМС, 2 рендген техничара, 1 физиотерапеут); 6 стоматолошких техничара; 6 фармацеутских техничара и 1 здравствени сарадник (биохемичар). Немедицински кадар чине 28 запослених: 7 административних радника и 21 радник немедицинско техничко/помоћног особља (од тога је 2 радника са високом стручном спремом; 1 дипломирани

правник и 1 дипломирани економиста, 1 са ВСС, а остали радници су са ССС). Дом здравља са диспанзером има и здравствене станице у Врачев Гају, Гребенцу, Јасенову, Крушчици, Кусићу и у Банатској Паланци. Дом здравља има диспанзерску службу за медицину рада, заштиту предшколске и школске деце и жена, офтамолошку, рендгенолошку и интернистичку службу. У свим службама раде лекари одговарајућих специјалности.

### *Специјалистичка болница за плућне болести „Др.Будислав Бабић“*

Основана је далеке 1820. године као Комунитетска грађанска болница, данас Специјална болница за плућне болести. Једна је од ретких здравствених установа на територији данашње Војводине која никад, у својој дугој историји, није прекидала рад. Као Комунитетска грађанска болница егзистирала је до 1873. године. Тада, као Свеопшта градска болница, улази у састав мађарског система здравства и потпуно се прилагођава новом европском систему рада. Од 1918. до 1923. функционисала је као Градска болница, од 1923. до 1941. као Јавна градска болница, у надлежности и под патронатом градске управе. За време окупације од 1941. до 1944. ради као Немачка градска болница. Након ослобођења ради као Општа болница, од 1945. до 1946. као Општа градска болница. Године 1946. ГИОАПВ (Главни извршни одбор Аутономне покрајине Војводине), због веома озбиљне епидемиолошке ситуације обољевања од туберкулозе у Војводини, доноси одлуку да Општа болница у Белој Цркви прерасте у Покрајинску болницу за плућне болести Бела Црква. Под тим називом егзистира до 1955. године. Реорганизацијом срезова 1955. године прелази у надлежност вршачког среза, те мења и име у Среска болница за плућне болести. Антитуберкулозни диспанзер (који је раније био у саставу болнице, па издвојен) је 1962. године враћен у састав болнице, као радна јединица. На тај начин је основана Болница за плућне болести са диспанзером. Било је још неких реорганизација до 1998. године, од када болница егзистира као Специјална болница за плућне болести „Др Будислав Бабић“. Сада је у својој делатности регистрована као болница капацитета 200 постеља а намењена за лечење хроничних плућних болесника. Болница је регионалног карактера за територију Јужног баната, за пацијенте оболеле од плућних болести. Она је једина установа на територији Србије када се вради о лечењу психијатријских пацијената са здруженом плућном патологијом, и као таква је од Републичког значаја, а акође је једина у РС у којој се лече Мултирезистентни ТБЦ пацијенти са здруженом психијатријском патологијом. Кадровска ситуација: По кадровском плану 2019,г. Болница има 132 радника у сталном радном односу, а од тога здравствених радника је 76 (лекара 13).

## **Социјална заштита**

### *Центар за социјални рад “8.мај”*

Обавља послове које му је поверило Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а на основу Закона о социјалној заштити, Породичног закона, Закона о општем управном поступку, Кривичног законика, Законика о кривичном поступку, Закона о малолетним учиниоцима

кривичног дела и кривично правној заштити малолетних лица, Закона о извршењу кривичних санкција према малолетним преступницима, као и Закона о спречавању насиља у породици.

Сем наведених послова Центар обавља и послове које му је поверила општина својом Одлуком о проширеним правима грађана у области социјалне заштите. Укупан број запослених у Центру за социјални рад Бела Црква је 14 запослених. Статутом Центра за социјални рад, Правилником о унутрашњој организацији рада, а у складу са Законом о социјалној заштити и Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада Центра за социјални рад, организација Центра је уређена на следећи начин, односно исту чине:

- Директор,
- Стручни колегијум ,
- Организационе јединице Центра:
  - Пријемна канцеларија,
  - Служба за непосредну заштиту корисника.

Укупан број породица корисника НСП на дан 31.12.2019. године је 1.068. Укупан број лица корисника НСП је 2.493, од чега 1.948 одраслих и 545-оро деце. Број породица корисника НСП на одређено време је 493, а на неодређено време је 575. Број лица обухваћених једнократном новчаном помоћи у току 2019.године био је 951, а што у новцу износи 7.880.714,00 динара. За новорођену децу, односно мајкама истих исплаћен је износ од 1. 740.000,00 дин. За децу из социјално угрожених породица плаћана је ужина у новчаном износу од 3.641.928,00 дин. Такође, финансиран је међуградски превоз деци школског узраста у износу од 754.477,00 динара.Издвојен је новац и за помоћ при куповини лекова у висини од 1.758.037,00 динара.За сахране социјално угрожених лица плаћено је укупно 468.674,00 динара.

### *Дом за децу и омладину „Вера Радивојевић“*

Својим капацитетима – у простору и високо стручном кадру – представља основну полазну тачку за развој међуопштинских услуга општине Бела Црква. Дом располаже простором од неколико објеката укупне површине 4 482 м<sup>2</sup>. Смештајни капацитети су 48 корисника за основне услуге (смештај деце и младих без родитељског старања и деце и младих са сметњама у развоју) и 72 корисника за додатне услуге. Формирање прихватне станице за жене и децу жртве насиља, представља додатно искоришћење постојећих могућности Дома, а општинама из кластера решење за исту проблематику, коју су до сада решавали смештајним капацитетима у Београду и Новом Саду. Због напред наведене ситуације, општина Бела Црква може да постане међуопштинска прихватна станица за жене и децу жртве насиља. Капацитет корисника ове услуге је 15. У оквиру Дома функционише и Дневни боравак за децу из социјално угрожених породица са територије наше општине. Капацитет ове услуге је 20 корисника. Дом пружа и услугу дечијег одмаралишта. У Установи је запослено 12 стручних радника од којих је један педагог, један социјални радник и 10 васпитача са високом и вишом стручном спремом. Тренутно се на смештају у Дому налази 40 деце.



## Образовање

Скупштина општине Бела Црква донела је акт о мрежи јавних предшколских установа на територији општине Бела Црква. Сачињен је на основу важећих прописа који непосредно регулишу област предшколског васпитања и образовања. Утврђени су број и просторни распоред јавних предшколских установа, њихова врста/делатност и структура, као и постојање издвојених група ван седишта установе. Наведени акт СО Бела Црква донела је уз претходно прибављено мишљење националних савета националних мањина чији су језик и писмо у службеној употреби у ЈЛС, односно чији се језик и писмо користе у васпитно-образовном раду.

Скупштина општине Бела Црква донела је акт о мрежи јавних основних школа на територији општине Бела Црква. Сачињен је на основу важећих прописа који непосредно регулишу област основног образовања и васпитања. Утврђени су број и просторни распоред јавних основних школа, њихова врста/делатност (редовне) и структура (разредност/циклуси), као и постојање издвојених одељења ван седишта школа. Наведени акт СО Бела Црква донела је уз претходно прибављено мишљење националних савета националних мањина чији су језик и писмо у службеној употреби у ЈЛС, односно чији се језик и писмо користе у образовно-васпитном раду. Добила је и сагласност Покрајинске владе на наведени акт. Влада Републике Србије донела је Одлуку о мрежи јавних средњих школа („Службени гласник РС“ број 49/18, 62/18, 94/18). Овом одлуком утврђена је мрежа јавних средњих школа – број и просторни распоред јавних средњих школа у Републици Србији. Сачињена је на основу важећих прописа који непосредно регулишу област средњег образовања и васпитања.

Свака установа образовања на територији општине Бела Црква тежи ка остваривању најбољих резултата и постизању образовно-васпитних циљева, уз оптимално коришћење расположивих ресурса (ефикасност и ефективност). Приликом формирања група и одељења оне се придржавају одредби закона и стручних упутстава о уређењу, као и начину финансирања.

У остваривању основних принципа образовања и васпитања, посебна пажња се посвећује:

- правременом укључивању у предшколско васпитање и образовање;
- потпуном обухвату деце и ученика одговарајућег узраста за стицање образовања и васпитања;
- могућностима да деца и ученици са изузетним способностима (талентовани) имају приступ одговарајућим нивоима образовања и установама;
- могућности да деца и ученици са сметњама у развоју и инвалидитетом имају приступ свим нивоима образовања у установама,
- остваривању права на образовање, без угрожавања права детета и других људских права.
- 

У општини Бела Црква у службеној употреби су: српски, мађарски, румунски и чешки језик. Једина је општина у АПВ и Републици Србији у којој је чешки језик у службеној употреби. У општини

Бела Црква, од формирања првог сазива 2010. године, налази се седиште Националног савета чешке националне мањине РС. Одлуком Националног савета чешке националне мањине утврђено је да су од посебног значаја за образовање Чеха следеће установе у општини Бела Црква:

- Основна школа „Сава Мунћан“ Крушчица,
- Основна школа „Доситеј Обрадовић“ Бела Црква,
- Основна школа „Жарко Зрењанин“ Бела Црква,
- Техничка школа „Сава Мунћан“ Бела Црква,
- Белоцркванска гимназија и економска школа.

### *Предшколско васпитање и образовање*

У општини Бела Црква васпитно-образовну делатност обавља Предшколска установа „Анђелка Ђурић“ Бела Црква. Поред тога што обавља делатност у свом седишту, има организоване и издвојене групе у насељеним местима општине Бела Црква. Васпитно-образовну делатност обавља у свом седишту (објекат Бела Црква I) за децу узраста од 1 године до поласка у школу (групе: јаслена, млађа, старија и припремна предшколска). Васпитно-образовну делатност обавља и **ван седишта** (за децу предшколског узраста), у издвојеним објектима: Бела Црква II („Лела Радуљ“), Бела Црква III („Чика Јова Змај“), Црвена Црква, Јасеново, Дупљаја, Гребенац, Банатска Паланка, Врачев Гај, Крушчица и Кусић. Установа има:

- сопствени систем централног грејања у седишту на течном гориву,
- сопствени систем централног грејања у издвојеним објектима Бела Црква II („Лела Радуљ“) и Бела Црква III („Чика Јова Змај“) на чврсто гориво,
- систем централног грејања у групама које су у објектима основних школа (Врачев Гај, Крушчица, Кусић),
- грејање пећима на чврсто гориво у издвојеним објектима: Црвена Црква, Јасеново, Дупљаја, Гребенац, Банатска Паланка.

### *Основно васпитање и образовање*

У општини Бела Црква образовно-васпитну делатност обавља седам основних школа. Пет основних школа обавља делатност у свом седишту:

- Основна школа „Доситеј Обрадовић“ Бела Црква,
- Основна школа „Жарко Зрењанин“ Бела Црква
- Основна школа „Мара Јанковић“ Кусић,
- Основна школа „Сава Мунћан“ Крушчица,
- Основна школа „Михаил Садовеану“ Гребенац.

Две основне школе обављају делатност и ван седишта, односно и у другим објектима, организовањем издвојених одељења, у складу са законом.

- Основна школа „Марко Стојановић“ Врачев Гај са издвојеним одељењима у Црвеној Цркви, Банатској Паланци и Кајтасову,
- Основна школа „Ђорђе Малетић“ Јасеново са издвојеним одељењима у Дупљаји, Банатској Суботици и Добричеву.

### *Средње васпитање и образовање*

У општини Бела Црква образовно-васпитну делатност обављају две средње школе:

- Техничка школа „Сава Мунђан“ Бела Црква, Ученици стичу средње образовање у производњима рада: машинство и обрада метала; саобраћај; трговина, учоститељство и туризам; личне услуге.
- Белоцркванска гимназија и економска школа. Ученици стичу средње образовање у производњима рада гимназија и економија, право и администрација.

Приликом израде Плана развоја образовања у општини Бела Црква за период 2021-2028. године, коришћени су следећи извори података:

- документација предшколске установе, основних и средњих школа општине Бела Црква,
- документација надлежних одељења Општинске управе Бела Црква и Скупштине општине Бела Црква,
- Стратегије развоја образовања Републике Србије,
- Републички геодетски завод - Служба за катастар непокретности;
- документација других институција и организација.

## **Култура**

### *Центар за културу "Бела Црква"*

Основан је 1979. године. Преко својих институција бави се на професионалан начин културним делатностима као што је информисање, приказивање филмских пројекција, одржавање изложби, позоришних представа, књижевних вечери и слично. У склопу Центра се налази и једина биоскопска сала на територији општине. У њему се приказују пројекције актуелних филмских остварења. Биоскоп поседује и башту, у којој је могуће приказивања пројекција и у време летњих месеци.

### *Историјски архив*

Отпочео је са радом у Белој Цркви 26.11.1956.године као установа регионалног и опште друштвеног значаја. Седиште архива је у Белој Цркви у улици 1. Октобра 40,



## ИСТОРИЈСКИ АРХИВ

1. октобра 40 - 26340 Бела Црква - ПОШТОВНИ БРОЈ 63  
телефон: 013/2 861 - 283 e-mail: [iarhive@hemo.net](mailto:iarhive@hemo.net)

Делатност установе је заштита, обрада и сређивање архивске грађе, како у архиву тако и у регистратурама, у општинама Б. Црква, Вршац и Планиште, а у складу са решењем о својој територијалној организацији и надлежности. Установа има 9 запослених радника. Архив поседује 603 архивских фондова, личних и породичних фондова и збирки са граничним годинама од 1743 - 2002 године.



Укупна количина архивске грађе која се чува у Архиву износи 2656 метара дужних, док се на терену налази око 18000 метара дужних грађе. Архив има и своју библиотеку, која има близу 4000 библиотечких јединица. Зграда Архива саграђена је 1862 године и има површину од 905 метара квадратних, а према решењу Општинског суда у Б. Цркви Дн.бр. 337/91 ужива вредност споменик културе.

Архивска грађа смештена је у 17 опремљених и уредјених депоа, чија површина износи 650 метара квадратних, а поједини фондови од изузетног значаја налазе се у поступку дигитализације



## *Народна библиотека*

Ради као самостална установа од 1995. године, са фондом од 50.000 књига и посебним легатом од 5.000 књига породице познатог Белоцркванина, позоришног редитеља, естетичара и песника Јована Путника. Библиотеку чине читаоница са 99,23m<sup>2</sup>, завичајно одељење 25,14m<sup>2</sup>, Део 1 са 36, 19m<sup>2</sup>, Део 2 са 125m<sup>2</sup>, Део 3 са 18,5m<sup>2</sup> Снабдева књигама читаоце у свим насељеним местима. У времену од тридесетих до шездесетих година деветнаестог века, белоцрквански Срби, занатлије и трговци - обезбедили су капитал за прву српску читаоницу. Крајем 1896. године српска читаоница се сели у кућу Јеврејима Мориса Енглера. Крајем 1906. године, Љубиша Мицин је основао први српски лист "Белоцрквански гласник", и постао подпредседник читаонице. У времену немачке окупације, 1941. до 1944. године, културни живот у граду спроводио се по наређењу окупационих власти, па су привилегована немачка друштва наставила рад. Престанком немачке окупације основана је Градска читаоница.

У склопу правног лица, Народна библиотека, налази се и Музеј, који је основан 1877. године, као градски до 1941. године, од стране групе грађана (Немаца и Мађара) Беле Цркве у згради Магистрата, са одређеним историјским предметима (нумизматичким и археолошким) и био је прво новоосновани у Војводини. Магистрат је оснивач музеја, а на иницијативу Карла Шпанга. Оснивач обновљеног музеја, 1954. Године био је професор књижевности у Гимназији - Светолик Суботић, а радио је у музеју као кустос аматер до 1977. године.



Од 1954. године музеј је премештен на садашњу локацију и добија назив Народни. Зграда је под заштитом државе као споменик културе од 1989. године, као једна од најстаријих зграда у центру Беле Цркве јер је зидана почетком деветнаестог века. Музеј је комплексног типа и баштини око 2000 предмета категорисаних са својством културног добра, распоређених у 11 збирки (археологија, етнологија, нумизматика, историја, ликовна, примењена уметност, техничко-технолошка, збирка фотографија, природњачка, збирка књига и збирка позоришног материјала). Музеј баштини и стручну библиотеку која збирно броји око 10000 јединица, са посебним библиотечко архивским легатом биолога - херпетолога, др Георга Џукића.

## *Радио Бела Црква-БЦ инфо*

Први пут се огласио 1996. године. Радио Бела Црква емитује осамнаесточасовни програм на српском језику и језицима националних мањина Чеха, Мађара, Румуна и Рома. Јавно информативно предузеће, основано је одлуком скупштине општине 9. априла 2001. године, а сада је у приватном власништву. Тренутно емитује 18. сати радио програма на српском језику и језицима националних мањина (чешки и ромски)

## *Градски инфо лист "БЦ флеш"*

је тронедељни лист са најновијим информацијама из наше општине.

### *"Белоцркванско аматерско позориште"*

Приказује представе домаћих и страних аутора. У току своје историје имало је више успешних периода. Млади заинтересовани за ову врсту уметности, прве глумачке кораке стичу у овом позоришту или у драмској секцији Гимназије.

### *Културно - уметничко друштва*

Постоје у више насељених места на територији општине, а посебно се истичу „Белоцркванске мажореткиње“. Оне постоје од 2012. године и за осам година постојања постале су познате у Србији у окружењу. Вишеструке су првакиње Србије у неколико категорија, као и првакиње Европе у категорији Шоу. Успеле су да освоје и две златне, две сребрне и две бронзане медаље на ЕП.

## **Спорт**

Спорт у Белој Цркви је организован кроз делатност спортских организација које су регистроване на територији општине . Њих је 43 од којих су 36 чланови Спортског савеза Бела Црква. Неки су само формално регистровани али су неактивни. По спортским гранама највише је фудбалских клубова и има их 10 , плус 2 новоотворена спортска удружења за фудбал. Затим од екипних спортова са лоптом 2 кошаркашка клуба, ватерполо клуб. Регистрован је и одбојкашки клуб али је тренутно неактиван услед пандемије . Од појединачних спортова активни су карате клуб, једриличарски, аеро клуб, 2 шах клуба, 3 риболовачка, 2 ронилачка клуба, друштво за спорт и рекреацију инвалида, тениски клуб, стрељачки клуб, планинаско друштво, аикидо клуб, кик бокс клуб, 3 мото клуба, бодибилдинг клуб, поверлифтинг клуб, један грански територијални савез ( фудбалски савез) и територијални спортски савез. Од свих набројаних већина се такмичи у оквиру својих гранских савеза. Спорт деце и омладине организован је кроз рад набројаних клубова, али не код свих. Жене у спорту су заступљене у појединачним спортовима и у оквиру тих спортских грана се такмиче и у екипној конкуренцији. У екипним спортовима са лоптом немамо ниједан женски клуб. Спорт особа са инвалидитетом је организован кроз друштво за спорт и рекреацију инвалида.

Спорт је организован и у школама. На територији општине постоје 7 основних и 2 средње школе. У школама су организоване спортске секције по наставном плану и програму, а спортски савез организује општинска првенства између школа по плану савеза за школски спорт Србије. Такмичења се одвијају у дисциплинама фудбал, одбојка, кошарка, рукомет, стрељаштво, стони тенис, пливање, карате. До сада у атлетици и гимнастици нису имали учесника. Такмичења у школском спорту се даље спроводе на окружном, међуокружном и републичком нивоу. Од манифестација рекреативног карактера спортски савез организује крос за децу школског узраста и рекреативну возњу бицикала. У општини се одржавају и покрајинска и републичка такмичења у организацији клубова из наше општине у оквиру гранских савеза којима припадају. Такође у појединим месним заједницама се

организују турнири у малом фудбалу, најчешће лети и у организацији фудбалских клубова из тог насељеног места. Када су у питању лиценцирана лица која раде у клубовима, поготово са децом, може се рећи да имамо мање кадрова у односу на број клубова.

Кад су спортски објекти у питању на територији општине Бела Црква постоје фудбалска игралишта у сваком насељеном месту, али су у функцији само тамо где се тимови из тих места такмиче у лигама гранског савеза. Сва фудбалска игралишта и градски стадион нису уписана као такви ,већ се воде као ливаде. Свака од 7 основних и 2 средње школе има отворен терен за мале спортове. Школске спортске сале постоје у Јасенову, Гребенцу, Врачев Гају, Белој Цркви и балон сала у Крушчици. Спортска сала која се завршава биће значајна за целокупни спорт и општину Бела Црква. Поред поменутих спортских објеката на више локација у општини постоје отворени терени за мале спортове у оквиру насеља, на језеру, у Расаднику, Железничком парку. Такође постоје и 4 тениска терена. Сви спортски објекти, сем школских , имају исти проблем а то је одржавање.

### 3. Визија општине Бела Црква

*Бела Црква је 2028. године општина у којој сви грађани, а посебно млади, бирају да живе, раде, инвестирају и заснивају своје породице. Препознатљива је по развијеном туризму, пољопривреди и повољном пословном амбијенту за инвестирање. Еколошки је освешћена, са решеном комуналном инфраструктуром и очуваним еко системом. Здравствене и социјалне услуге су развијене и доступне свим грађанима, а друштвено-културни живот је богат и разноврстан.*





## 4. Приоритетни циљеви развоја општине Бела Црква

Развојни правац - Локални економски развој и инфраструктура	Развојни правац - Друштвени развој	Развојни правац - Екологија и комунална делатност
Приоритени циљ 1  Смањење незапослености	Приоритени циљ 1  Унапређен квалитет и повећана доступност услуга социјалне заштите	Приоритени циљ 1  Успостављање функционалног и одрживог систем управљања отпадом
Приоритени циљ 2  Повећан број туриста	Приоритени циљ 2  Унапређење образованог система	Приоритени циљ 2  Унапређење система водоснабдевања и управљање отпадним водама
Приоритени циљ 3  Развој воћарске производње и рурални развој	Приоритени циљ 3  Заштићено локално културно наслеђе и омогућен приступ квалитетним културним садржајима свим грађанима	Приоритени циљ 3  Унапређење и развој Предела Изузетних Одлика „Караш-Нера
Приоритени циљ 4  Изградња и одржавање саобраћајница	Приоритени циљ 4  Развој спорта и унапређење положаја младих	Приоритени циљ 4  Повећање енергетске ефикасности
Приоритени циљ 5  Уређено старо језгро Беле Цркве	Приоритени циљ 5  Унапређење здравствене заштите	Приоритени циљ 5  Побољшање управљања зеленим површинама и пошумљавање

## 5. Преглед и опис мера за остваривање приоритетних циљева развоја

### Развојни правац 1 – Локални економски развој и инфраструктура

Приоритетни циљ 1 - Смањење незапослености	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
		Број незапослених грађана у општини	2.659
<p><b>Образложење</b></p> <p>Анализа статистичких података показује да је предузетничка клима у општини испод просека у Србији. Скоро 1/2 незапослених су лица без квалификација. Велики је одлив становништва у веће средине. Потребно је хитно покренути привреду у општини, кроз подршку развоју малих и средњих предузећа и предузетника. Значајан потенцијал општине је снажна дијаспора, која може инвестирати и покретање малих бизниса на територији општине.</p>			
<p><b>Мере за остварење приоритетног циља 1</b></p>			
<p><b>1.1 Обезбеђење система за привлачење нових инвестиција у привреди</b></p> <p>Мера подразумева развој и реализацију система за привлачење нових инвестиција у привреди, и за домаће, стране инвеститоре и дијаспору. Систем би подразумевао позиционирање општине као атрактивне локације за инвестиције.</p> <p><b>Потребна средства:</b> 10.000.000,00 рсд  <b>Извор финансирања:</b> доминатно интерно и делом екстерно  <b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (КЛЕР), маркетиншке агенције  <b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година</p>			
<p><b>1.2 Обезбеђивање земљишта за инвеститоре са свом потребном инфраструктуром</b></p> <p>Општина ће завршити инфраструктурно опремање постојеће индустријске зоне и у партнерству са Републиком и Покрајином, понудити инвеститорима по повољним ценама. Потребан је и довољан притисак воде за гашење пожара у индустријској зони</p> <p><b>Потребна средства:</b> 150.000.000,00 рсд  <b>Извор финансирања:</b> доминатно екстерно и делом интерно  <b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (КЛЕР), Република Србија, АПВ  <b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година</p>			
<p><b>1.3 Изградња кадрова одговарајућих стручних компетенција за потребе послодаваца и инвеститора</b></p> <p>Мера подразумева развој и реализацију програма стицања стручних знања - преквалификација и доквалификација - кроз обуке на радном месту, у складу са потребама тржишта, односно послодаваца, за лица која траже посао.</p> <p><b>Потребна средства:</b> 500.000,00 рсд на годишњем нивоу  <b>Извор финансирања:</b> интерно</p>			

<p><b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (КЛЕР), НСЗ, Средње школе</p> <p><b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година</p>
<p><b>1.4 Обезбеђење подстицаја за запошљавање нових радника за „мале привреднике“</b></p> <p>У сарадњи са НСЗ општина ће планирати средства за развој и реализацију програма финансијских подстицаја за запошљавање нових радника. Мера је намењена малим предузећима.</p> <p><b>Потребна средства:</b> 5.000.000,00 рсд на годишњем нивоу</p> <p><b>Извор финансирања:</b> интерно и екстерно</p> <p><b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (КЛЕР), НСЗ</p> <p><b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година</p>
<p><b>1.5 Обезбеђење подстицаја за почетнике у пословању</b></p> <p>Мера подразумева развој и реализацију програма и повезаног финансијског инструмента подршке појединцима са бизнис идејом, у виду обезбеђивања бесповратних средстава за отпочињање сопственог посла или даљи развој пословне идеје за почетнике. Мера такође укључује и подршку почетницима у оквиру „Бизнис инкубатора“ или „Startup“ центра.</p> <p><b>Потребна средства:</b> 30.000.000,00 рсд</p> <p><b>Извор финансирања:</b> интерно и екстерно</p> <p><b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (КЛЕР), НСЗ, Република Србија,</p> <p><b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година</p>
<p><b>1.6 Успостављање свеобухватног система информисања предузетника о расположивости и могућностима небанкарских финансијских инструмената</b></p> <p>Мера подразумева развој и реализацију програма (дигиталне платформе) за брзо и редовно информисање поредузетника и осталих заинтересованих страна о расположивости и могућностима других извора финансирања</p> <p><b>Потребна средства:</b> 100.000,00 рсд</p> <p><b>Извор финансирања:</b> интерно</p> <p><b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (КЛЕР), Регионална развојна агенција</p> <p><b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година</p>
<p><b>1.7 Формирање продајних зона</b></p> <p>Мера подразумева формирање продајних зона, јер смо сведоци продаје разне робе(робе широке потрошње, пољопривредних производа, цвећа, стоке, занатских производа итд.) на један не уређен и не организован начин и то у центру града у околини Градске пијаце. Ти услови продаје су веома неусловни. Највећа мана тог начина продаје је саобраћај који се отежано одвија у данима продаје робе. Потребно је хитно одредити и формирати нове продајне зоне, посебно за стоку (сточна пијаца) а посебно за осталу робу. Потребно је дефинисати Одлуком где би биле продајне зоне, а касније би се приступило уређењу простора.</p> <p><b>Потребна средства:</b> 5.000.000,00 рсд</p> <p><b>Извор финансирања:</b> интерно и екстерно</p> <p><b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (КЛЕР), ЈКП „Белоцрквански комуналац“</p> <p><b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година</p>
<p><b>1.8 Израда планске и пројектно техничке документације</b></p> <p>Мера подразумева израду недостајећих планских документа, као и измену постојећих. Реализација ове мере је веома значајна, јер је потребно да План развоја и остала планска документа буду у потпуној сагласности, како би на најефикаснији могући начин унапредили све сегменте живота у</p>

општини Бела Црква. Исто тако, приликом израде планских докумената, неопходно је водити рачуна о њиховој усклађености са плановима вишег реда, како не би дошли у ситуацију да због неусклађености, поједине одлуке буду заустављене.

**Потребна средства:** 3.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

Приоритетни циљ 2 - Повећан број туриста	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
		Број туриста и број ноћења	1.551 и 12.895
<b>Образложење</b>			
<p>Туризам је оцењен као један од главних приоритета и покретач економског раста за општину Бела Црква. Постоје могућности и шансе за развој више различитих видова туризма у зависности од интересовања гостију. Највеће препреке се односе на недостатак организоване туристичке понуде, недостатак људи са адекватним вештинама и низак ниво инвестиција у туристичке потенцијале.</p>			
<b>Мере за остварење приоритетног циља 2</b>			
<b>2.1 Изградња нових туристичких објеката и реконструкција туристичке инфраструктуре</b>			
<p>Мера подразумева изградњу објеката у складу са прокламованим циљевима развоја туризма. Објекти могу бити трајног и монтажног карактера. На Градском језеру потребно је реконструисати постојећу пешачку стазу и изградити прилазни пут до „дечије плаже“. У склопу ове мере потребно је и уредити простор ушћа Дунава и Канала ДТД у Старој Паланци, познато белоцркванско излетиште „Сига“, видиковац „Три крста“, на реци Караш тзв. локација „Гат“, као и место које староседеоцима Беле Цркве представља значајно место окупљања и боравка на реци Нери.</p>			
<b>Потребна средства:</b> 150.000.000,00 рсд			
<b>Извор финансирања:</b> интерно и екстерно			
<b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (ЛС), Управа за капитална улагања АПВ, Министарство туризма, Покрајински секретаријат за туризам			
<b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година			
<b>2.2 Брендирање и позиционирање општине Бела Црква као једне од најатрактивних туристичких дестинација у Србији</b>			
<p>Мера подразумева развој и реализацију програма брендирања општине као једне од најатрактивнијих туристичких дестинација у Србији, и интензивну промоцију новог туристичког бренда на свим великим туристичким догађајима у земљи и свету.</p>			

**Потребна средства:** 10.000.000,00 рсд на годишњем нивоу

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Туристичка организација општине, туристичка организација РС и АПВ

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### **2.3 Обезбеђење подстицаја за туристичке манифестације и обогаћивање туристичке понуде**

Мера подразумева подстицање развоја туристичких манифестација ради обогаћивања туристичке понуде општине. Потребно је развити и нове облике туристичке понуде и то пре свега авантуристичког туризма, ловног туризма и спортског риболова, за који постоје озбиљни природни ресурси.

**Потребна средства:** 10.000.000,00 рсд на годишњем нивоу

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Туристичка организација општине, Министарство туризма, Покрајински секретаријат за туризам

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### **2.4 Изградња Марине на Дунаву код Старе Паланке**

Мера подразумева изградњу Марине на Дунаву код Старе Паланке, који представља статешки пројекат од регионалног значаја. Пре изградње, потребно је постојећу пројектно техничку документацију ускладити са новим прописима.

**Потребна средства:** 600.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** делом интерно и доминатно екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Управа за капитална улагања АПВ, Министарство туризма, Покрајински секретаријат за туризам, инострани донатори

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

<b>Приоритетни циљ 3 - Развој воћарске производње и рурални развој</b>	<b>Индикатори</b>	<b>Почетно стање</b>	<b>Жељено стање</b>
	Површина под воћњацима у ха	833	1.500
	Атарски путеви у км	0	50
	Уређена каналска мрежа у км	0	7

#### **Образложење**

Пољопривредна површина чини 76,7% површине општине, а доминантне гране пољопривреде су воћарство, ратарство и сточарство. Пољопривредно становништво чини 32,5% целокупног становништва општине Бела Црква, од чега групацији активног пољопривредног становништва припада 65,3%. Индивидуални пољопривредници у укупном пољопривредном становништву општине учествују са 61,7%. У општини је приметна тенденција миграција из села у град, па је сеоско становништво у просеку старо. Иако општина има веома повољну хидрологију, наводњава

се мало пољопривредног земљишта. Услед слабијег квалитета земљишта, а изузетно повољних климатских услова за узгајање воћа, дошло се до закључка да је потребно већу пажњу посветити воћарској производњи.

### Мере за остварење приоритетног циља 3

#### 3.1 Обезбеђење подстицаја за развој воћарске производње

Мера подразумева развој и реализацију програма подстицаја и пратећих финансијских инструмената пољопривредним газдинствима који се баве воћарском производњом.

**Потребна средства:** 2.000.000,00 рсд на годишњем нивоу

**Извор финансирања:** интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС)

**Рок за реализацију:** средњи, 3 - 5 година

#### 3.2 Обезбеђивање подстицаја удруживању пољопривредника и подршке њиховом организованом пласману производа

Мера подразумева развој и реализацију програма подстицаја и пратећих финансијских инструмената за јачање удруживања пољопривредника и њихов заједнички пласман производа на тржишту

**Потребна средства:** 100.000,00 рсд на годишњем нивоу

**Извор финансирања:** интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС),

**Рок за реализацију:** средњи, 3 - 5 година

#### 3.3 Уређење атарских путева

Мера подразумева уређење атарских путева на територији општине, пошто се они налазе у јако лошем стању. Ради поузданог мерења индикатора за ову меру, узето је почетно стање од 0 км.

**Потребна средства:** 8.000.000,00 рсд на годишњем нивоу

**Извор финансирања:** интерно интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС),

**Рок за реализацију:** средњи, 3 - 5 година

#### 3.4 Уређење каналске мреже

Мера подразумева уређење каналске мреже како у насељеним местима, тако и ван насељених места. Ради поузданог мерења индикатора за ову меру, узето је почетно стање од 0 км.

**Потребна средства:** 10.000.000,00 рсд на годишњем нивоу

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), ВП „Ушће

**Рок за реализацију:** средњи, 3 - 5 година

	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
Приоритетни циљ 4 - Изградња и одржавање саобраћајница	км изграђених саобраћајница	0	7
	км реконструисаних саобраћајница	0	21

<b>Образложење</b>			
<p>Друмски саобраћај, односно путна инфраструктура, на подручју општине Бела Црква је генерално у функционалном стању. Она представља саставни део већег саобраћајног система Републике Србије. Према подацима Републичког завода за статистику, у 2018. години, густина путне мреже на територији општине Бела Црква (0,24км/км<sup>2</sup>) је много лошија него што је просек Републике Србије(0,49км/км<sup>2</sup>). Укупна путна мрежа на територији општине Бела Црква износи 86 км. Међутим, део путне мреже, њено одржавање, реконструкција, рехабилитација и нова изградња су у надлежности локалне самоуправе, док је део у надлежности Републике Србије, односно Јавног предузећа „Путеви Србије“.</p>			
<b>Мере за остварење приоритетног циља 4</b>			
<b>4.1 Изградња локалних саобраћајница</b>			
Мера подразумева изградњу локалних саобраћајница на територији општине. Саобраћајнице ће се изграђивати у складу са приоритетним критеријумима локалне самоуправе.			
<b>Потребна средства:</b> 100.000.000,00			
<b>Извор финансирања:</b> интерно и екстерно			
<b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (ЛС), Република, Покрајина			
<b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година			
<b>4.2 Реконструкција локалних саобраћајница</b>			
Мера подразумева реконструкцију локалних саобраћајница и то тако што ће се сваке године процењивати, које су саобраћајнице у најлошијем стању, а које су опасне по безбедност учесника у саобраћају			
<b>Потребна средства:</b> 50.000.000,00 рсд на годишњем нивоу			
<b>Извор финансирања:</b> интерно и екстерно			
<b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (ЛС), Република, Покрајина			
<b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година			

<b>Приоритетни циљ 5 - Уређено старо језгро Беле Цркве</b>	<b>Индикатори</b>	<b>Почетно стање</b>	<b>Жељено стање</b>
	м реконструисане саобраћајнице	0	1000
	м реконструисаних тротоара	0	1000
	реконструисана фасада на објектима	0	30

<b>Образложење</b>			
<p>Бела Црква је туристичко место са богатом историјом али проток времена је оставио траг на саобраћајницама, тротоарима и фасадама у старом језгру. Уређење старог језгра је од великог значаја за заокруживање туристичке понуде али још већи императив је очување дела историје, како би сви били у могућности да је виде и разумеју.</p>			
<b>Мере за остварење приоритетног циља 5</b>			
<b>5.1 Реконструкција саобраћајница</b>			
<p>Мера подразумева изградњу саобраћајница у старом језгру, а посебан акценат ће се ставити на централну улицу, која захтева комплетну реконструкцију.</p>			
<p><b>Потребна средства:</b> 50.000.000,00  <b>Извор финансирања:</b> интерно и екстерно  <b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (ЛС), Република, Покрајина  <b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година</p>			
<b>5.2 Реконструкција тротоара</b>			
<p>Мера подразумева реконструкцију тротоара у старом језгру, а посебан акценат ће се ставити на централну улицу, која захтева комплетну реконструкцију тротоара.</p>			
<p><b>Потребна средства:</b> 30.000.000,00 рсд  <b>Извор финансирања:</b> интерно и екстерно  <b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (ЛС), Република, Покрајина  <b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година</p>			
<b>5.3 Реконструкција фасаде на објектима</b>			
<p>Мера подразумева реконструкцију фасада на објектима у власништву локалне самоуправе и субвенционисање реконструкције фасада приватних власника путем конкурса.</p>			
<p><b>Потребна средства:</b> 2.000.000,00 рсд на годишњем нивоу  <b>Извор финансирања:</b> интерно и екстерно  <b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (ЛС), Република, Покрајина  <b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 - 5 година</p>			



## Развојни правац 2 – Друштвени развој

Приоритетни циљ 1- Унапређен квалитет, обезбеђена одрживост и повећана доступност услуга социјалне заштите	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Број услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС које је увела и финансира локална самоуправа	0	2
	Број корисника услуга социјалне заштите у надлежности ЈЛС	0	30
<p><b>Образложење:</b></p> <p>На територији општине постоји велика потреба за увођењем услуга социјалне заштите, пошто тренутно не постоји ниједна услуга коју локална самоуправа пружа. У општини Бела Црква планирано је увођење 2 услуге социјалне заштите: геренто домаћице и услуга лични пратилац . Просечна старост у општини постепено расте и тренутно износи 43,51 годину, индекс старења је 152,2 док је природни прираштај -6,7. Како би грађани имали доступне све потребне услуге социјалне заштите у општини, неопходно је успоставити одговарајући институционални оквир за пружање локалних услуга, преко кога ће општина обезбедити несметану реализацију истих.</p>			
<p><b>Мере за остварење приоритетног циља 1</b></p>			
<p><b>1.1 Увођење услуге геренто домаћица</b> Мера подразумева прављење институционалног оквира за услугу геренто домаћица, њихову обуку и на крају формирање посебне службе.</p> <p><b>Потребна средства:</b> 3.000.000,00 рсд на годишњем нивоу <b>Извор финансирања:</b> доминатно екстерно и делом интерно <b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (ЛС), Центар за социјални рад <b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 – 5 година</p>			
<p><b>1.2 Увођење услуге лични пратилац</b> Мера подразумева прављење институционалног оквира за услугу личног пратиоца, њихову обуку и на крају формирање посебне службе.</p> <p><b>Потребна средства:</b> 2.000.000,00 рсд на годишњем нивоу <b>Извор финансирања:</b> доминатно екстерно и делом интерно <b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (ЛС), Центар за социјални рад <b>Рок за реализацију:</b> средњи, 3 – 5 година</p>			

Приоритетни циљ 2 - Унапређење образовања	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Реконструкција и опремање установа у систему образовања	0%	100%

**Образложење:**

Очување свих установа образовања у насељеним местима општине Бела Црква је од статешког значаја за опстанак, због тенденције негативног природног прираштаја и исељавања радно-способног и млађег становништва у веће градове. У свим сеоским насељима је потребно одржати традицију постојања установа образовања са надом да ће, уз обезбеђивање и других неопходних услова, млади људи и њихова деца остати на селу, а они који то желе, моћи да се врате у село које има школу, коју ће њихова деца похађати. У недостатку богатог културног живота у селу, школе у овом тренутку имају и функцију одржавања културног живота, кроз организовање локалних традиционалних програма. Није занемарљива ни улога школе у организовању спортских манифестација и неговања физичке културе. Развојни план образовања на територији општине Бела Црква не може да се посматра одвојено од стратегије одрживог развоја општине и општег друштвено-економског развоја шире друштвене заједнице. Анализа географских, демографских и економских показатеља развоја, упућује на потребу да се на предстојеће економске и друштвене изазове одговори новим законским, односно системским решењима како на нивоу Републике Србије, тако и у локалној заједници. Имајући у виду значај економског, односно привредног развоја општине, унапређења социјалне политике, увођења развојних програма и пројеката у области образовања и запошљавања и њихов утицај на побољшање животног стандарда становништва, па самим тим и на повећање стопе наталитета, јединица локалне самоуправе ће у будућем периоду тежити још активнијем изналажењу позитивних решења и мера.

Тежња општине да достигне знатан степен развијености привреде, реструктурирање привреде, прилагођавање новим условима привређивања и активном развоју малих и средњих предузећа, допринеће повећању броја запослених људи са жељом да остану и заснују своју породицу у општини Бела Црква. Увођењем нових и унапређењем постојећих проширених права из области социјалне заштите на локалном нивоу, уз одговарајуће мере на државном нивоу, утицаће се на постизање позитивног природног прираштаја. Број и просторни распоред установа образовања на територији општине Бела Црква, представља најоптималније решење у садашњем тренутку, које пружа остваривање циљева развоја и унапређења квалитета образовања и васпитања, као и поштовање општих принципа образовања и васпитања.

Јединица локалне самоуправе ће пратити развојне програме и пројекте у области образовања на нивоу државе, активно учествовати у изради локалних пројеката, анализирати друштвено-економска кретања на својој територији, поштовати законска решења и у складу са тим прилагођавати и утврђивати број и просторни распоред установа образовања. Активном уписном политиком ученика првих разреда основних школа, развојном политиком уписа у средње школе, продубљивањем сарадње са установама образовања и надлежним органима АП Војводине и Републике Србије постиже се свеобухватно дугорочно унапређење система образовања и васпитања, пре свега у интересу деце, ученика и грађана наше општине.

**Мере за остварење приоритетног циља 2****2.1 Реконструкција и опремање предшколских установа**

Мера подразумева реконструкцију и опремање установа у оквиру предшколског образовања. Постојећи објекти захтевају одређена улагања, како би наши најмлађи имали оптималне услове за игру и учење. Између осталог треба урадити следеће: заменити дотрајалу ограду око централног објекта услед које је угрожена безбедност деце; замена столарије ради уштеде енергије у објектима: централна зграда (Данфот) (улазна врата + прозори), „Чика Јова Змај“ и објекат у Кусићу; уређење руиниране фасаде и пропалог олука на објекту „Чика Јова Змај“; изградња

помоћне просторије за одлагање и чување потребног материјала у централном објекту.

**Потребна средства:** 3.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), ПУ „Анђелка Ђурић“

**Рок за реализацију:** дуги, од 5 до 7 година

### **2.2 Реконструкција и опремање основних школа**

Мера подразумева реконструкцију и опремање установа у оквиру основног образовања. Постојећи објекти захтевају одређена улагања, како би наши основци имали оптималне услове за учење. Потребно је урадити гасификацију објеката школе и унапредити енергетску ефикасност зграда.

**Потребна средства:** 3.000.000,00 рсд на годишњем нивоу

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Основне школе

**Рок за реализацију:** дуги, од 5 до 7 година

### **2.3 Реконструкција и опремање средњошколских установа**

Мера подразумева реконструкцију и опремање установа у оквиру средњешколског образовања. Постојећи објекти захтевају одређена улагања, како би наши средњешколци имали оптималне услове за учење. У Белоцркванској гимназији и економској школи потребно је унапредити Интернет, а неопходна је и набавка компјутера са пројектором, платном и белом таблом за сваку учионицу, као и одређени радови на згради. У Техничкој школи потребно је санирање подова у учионицама и помоћним просторијама, замена грејних котлова и горионика и промена система грејања са течног на гас, куповина два аутомобила за обуку возње „Б“ категорије и замена столарије – прозора и врата.

**Потребна средства:** 1.000.000,00 рсд на годишњем нивоу

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Средње школе

**Рок за реализацију:** дуги, од 5 до 7 година

<b>Приоритетни циљ 3 – Заштићено локално културно наслеђе и омогућен приступ квалитетним културним садржајима свим грађанима</b>	<b>Индикатори</b>	<b>Почетно стање</b>	<b>Жељено стање</b>
	Број грађана који користе културне садржаје у општини	До сада није праћено	3 000
	Удео грађана који културну понуду општине позитивно оцењују и сматрају вредним за едуковање и културни развој заједнице	До сада није праћено	85%
Реконструисани и		0	5

	адаптирани објекти		
<b>Образложење</b>			
<p>Општина Бела Црква је кроз читаву своју историју имала богат културни живот. Нажалост, последњих деценија он је у паду и један од циљева је и унапређење културног живота. Најзначајнији објекти настали су крајем XVIII века, а саграђени су у барокном стилу. Од барокних зграда најзначајније су римокатоличка и православна црква, зграда општине, Дом Војске, ватрогасни дом и остале зграде. Главну физиономију града дају објекти сазидани и реконструисани у стилу бечке сецесије, тако да је Бела Црква по томе карактеристична. У овој варошици некада је живело знатно више нација и говорило знатно више језика, тако да и данас можете срести презимена која недвосмислен казују да су она у панонску низину стигла из различитих крајева Европе — немачких, француских, мађарских, италијанских, јеврејских, румунских, ромских, чешких, словачких, украјинских, руских области... Ипак, велики број тих презимена данас само по свом пореклу и морфологији припада другим нацијама, док њихови власници носе најчешће другу националност. Стицај историјских прилика је овде учинио своје те је од многонационалног градића, са неколико вера и још више језика Бела Црква постала већински српски град, са много националних мањина, али углавном малобројних. У традицији и свакодневном животу града и околних села становници, данас нажалост много сиромашнији и неразвијенији од својих стварних могућности, овај град још чува остатке урбане лепоте средњеевропских вароши и многе културне навике Европљана, као што је рецимо традиција уређивања кућа, или кухиња са приметним утицајем швапских јела. Једна од атрактивнијих манифестација коју Бела Црква и дан-данас негује је надалеко познати карневал цвећа датира из 1852, традиција стара 150 година, чији су почеци везани управо за време немачке доминације. О некадашњем економском и културном процвату Беле Цркве донекле говори и немачко гробље, са прекрасним мермерним споменицима. Бела Црква спада у ред војвођанских градова у коме је до данашњих дана сачуван велики број објеката културно-историјских вредности.</p>			
<b>Мере за остварење приоритетног циља 3</b>			
<b>3.1 Реконструкција и адаптација објеката у којима се налазе установе културе</b>			
<p>Мера подразумева реконструкцију и адаптацију објеката у којима се налазе установе културе, пошто се добар део њих налази у лошем стању. Пре фазе извођења радова, неопходно је припремити пројектно-техничку документацију у којој ће се посебна пажња посветити очувању фасада.</p>			
<b>Потребна средства:</b> 10.000.000,00 рсд			
<b>Извор финансирања:</b> доминатно екстерно и делом интерно			
<b>Одговорна страна:</b> Локална самоуправа (ЛС), Република Србија, АПВ			
<b>Рок за реализацију:</b> дуги, преко 5 година			
<b>3.2 Креирање и реализација квалитетних културних и едукативних програма и садржаја за грађане</b>			
<p>Мера подразумева координисан приступ свих установа културе, како би обезбедили квалитетну културну и едукативну понуду за наше суграђане, са посебним акцентом на садржаје намењене побољшању туристичке понуде, као и прилагођавање рада уставова у време туристичке сезоне. Посебан акценат ставити на развој Интернационалне вајарске колоније у Јасенови и презентацију уметничких остварења насталих на колонији.</p>			
<b>Потребна средства:</b> 10.000.000,00 рсд			

**Извор финансирања:** интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Народна Библиотека, Музеј, КПЦ, Архив

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### **3.3 Стварање услова за функционалан рад Народне библиотеке у складу са важећим прописима**

С обзиром да је основна делатност библиотеке набавка, обрада и чување књига, а имајући у виду да је простор који се користи за библиотечку делатност већ пун и нефункционалан предлажемо да би било оптимално решење да се изгради нова зграда библиотеке која би била функционална и одговарала стандардима рада ове установе културе. Друга могућа опција је откуп, а потом и адаптација непокретности које се налазе на плацу на коме је смештен објект библиотеке, а који су у приватном власништву. Потребно је урадити и адаптацију и модернизацију сталне поставке Музеја у Белој Цркви, која подразумева адаптацију простора сталне поставке, уградњу система за грејање, израду тоалета за посетиоце и израду витрина и заштитне опреме.

**Потребна средства:** 4.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** доминатно екстерно и делом интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Народна Библиотека

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### **3.4 Чување баштине и промоција културе локалне средине која се чувају у збиркама библиотеке и Музеја у Белој Цркви**

Завичајни фонд је оно по чему је нека библиотека препознатљива и по чему се разликује од других библиотека. Завичајни фонд Народне библиотеке у Белој Цркви оформљен је пре десетак година. У њему се налазе публикације које говоре о Белој Цркви, јужном Банату, па чак и о региону. Такође се овде налазе књиге аутора који су местом рођења или живљења и рада повезани са градом. Свака завичајна збирка тежи целовитости. Године 2017. Министарство културе и информисања Републике Србије је донело Правилник о дигитализацији културног наслеђа и Смернице за дигитализацију културног наслеђа у Републици Србији, а по којима су у обавези да поступају сви музеји у Србији. Године 2015, у Музеју у Белој Цркви је уведена и инсталирана Јединствени информациона систем за музеје (ЈИС за музеје), база података у коју се похрањују подаци о свим предметима који се чувају у музејским збиркама. Да би се дигитализација завичајног фонда започела и завршила дигитализација музејских збирки потребна је адекватна опрема. То подразумева набавку скенера за негативе на стаклу формата А3, набавка фотоапарата, објектива и пратеће фотоопреме (расвета, филтери, стативи, паравани...), набавка електронске опреме за смештај дигиталних снимака (хард дискови, рек...). Потребно је и извршити куповину опреме за COBISS Позајмицу. Бар-код читач, штампач за реверс, ламинатор за пластификарање картица

**Потребна средства:** 1.500.000,00 динара

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Народна Библиотека

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### **3.5 Повећање капацитета смештајног простора Архива у циљу трајног похрањивања архивских докумената од великог и изузетног значаја**

Мера подразумева уступање на коришћење Архиву зграде у улици Првог октобра бр. 28 (претходно Привредне банке односно Марксистичког центра), која је у непосредној близини Архива и чија је једна од основних предности управо та близина садашњој згради Историјског архива Бела Црква. Након добијања овог простора и преносом права власништва или права коришћења на Архив, обратили бисмо се надлежним институцијама са захтевом за добијање

средства, а ради израде пројекта у вези са реконструкцијом и адаптацијом ове зграде, односно њеног уређење и њеног опремања неопходним уређајима за несметано пословање: уградња нових електричних инсталација, уградња система за дојаву пожара, уградња вентилационе система, набавка противпожарних апарата, набавка хигрометара и исушивача атмосферске влаге из просторија- депоа, набавка архивских регала и полица за смештај архивске грађе и регистратурског материјала.

**Потребна средства:** 27.720.000,00 рсд

**Извор финансирања:** интерно и већим делом екстерно

**Одговорна страна:** Локалне самоуправе (Општина Бела Црква, Град Вршац и Општина Пландиште), Архив

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### 3.6. Подршка раду савета националних мањина

Мера подразумева подршку раду савета националних мањина, кроз финансирање дела њихових активности. Посебна пажња биће посвећена раду Националног савета чешке националне мањине, пошто је његово седиште у Белој Цркви, како би заједничким снагама допринели развоју општине Бела Црква.

**Потребна средства:** 3.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** интерно и мањим делом екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа, национални савети

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

Приоритетни циљ 4 - Развој спорта, унапређење положаја младих и подршка невладином сектору	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Број реконструисаних спортских објеката	0	10
	Основан екипни женски клуб са лоптом	0	1
	Средства за програме спортских клубова(у динарима)	15.000.000	20.000.000
	Број невладиних организација основаних од 2020 до 2028	0	10

### Образложење

Спорт у Белој Цркви је организован кроз делатност спортских организација које су регистроване на територији општине . Њих је 43 од којих су 36 чланови Спортског савеза Бела Црква. По спортским гранама највише је фудбалских клубова и има их 10 , плус 2 новоотворена спортска удружења за фудбал. Од свих набројаних већина се такмичи у оквиру својих гранских савеза. Спорт деце и омладине организован је кроз рад набројаних клубова, али не код свих. Жене у спорту су

заступљене у појединачним спортовима и у оквиру тих спортских грана се такмиче и у екипној конкуренцији. У екипним спортовима са лоптом немамо ниједан женски клуб. Спорт особа са инвалидитетом је организован кроз друштво за спорт и рекреацију инвалида. Кад су спортски објекти у питању на територији општине Бела Црква постоје фудбалска игралишта у сваком насељеном месту, али су у функцији само тамо где се тимови из тих места такмиче у лигама гранског савеза. Сва фудбалска игралишта и градски стадион нису уписана као такви ,већ се воде као ливаде. Свака од 7 основних и 2 средње школе има отворен терен за мале спортове. Школске спортске сале постоје у Јасенову, Гребенцу, Врачев Гају, Белој Цркви и балон сала у Крушчици. Спортска сала која се завршава биће значајна за целокупни спорт и општину Бела Црква. Поред поменутих спортских објеката на више локација у општини постоје отворени терени за мале спортове у оквиру насеља, на језеру, у Расаднику, Железничком парку. Такође постоје и 4 тениска терена. Сви спортски објекти, сем школских, имају исти проблем а то је одржавање.

#### **Мере за остварење приоритетног циља 4**

##### **4.1 Реконструкција и адаптација спортских објеката**

Мера подразумева реконструкцију и адаптацију спортских објеката на којима се одржавају спортске приредбе, пошто се добар део њих налази у лошем стању.

**Потребна средства:** 1.000.000,00 рсд на годишњем нивоу

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Република Србија, АПВ

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

##### **4.2 Основан екипни женски клуб са лоптом**

Мера подразумева оснивање екипног женског клуба са лоптом, пошто Бела Црква, коначно, има спортску салу по свим стандардима и самим тиме, могућност да се направи клуб који ће тај ресурс адекватно користити.

**Потребна средства:** 10.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Република Србија, АПВ

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

##### **4.3 Унапређени програми спортских клубова**

Мера подразумева повећање средстава за оне програме спортских клубова за које општина сматра да је потребно подржати их са више средстава. Приоритет ће имати клубови који испуњавају прописе који уређују област спорта.

**Потребна средства:** 100.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС)

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

##### **4.4 Унапређени програми невладиних организација**

Мера подразумева повећање средстава за оне програме невладиних организација у којима се промовише традиција, омладинска политика и међунационална толеранција.

**Потребна средства:** 50.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС)  
**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

Приоритетни циљ 5 - Унапређење здравствене заштите	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Реконструисани објекти	0	50%
Опремање здравствених установа	0	70%	

**Образложење**

На територији општине постоје две здравствене установе које воде рачуна о здрављу грађана. Дом здравља покушава да држи корак са најновијим трендовима у медицини али тај јаз је све већи и већи, зато локална самоуправа у будућности мора направити одржив план унапређења здравствене заштите. Специјална болница са друге стране, због специфичног статуса и више екстерних извора финансирања, има потенцијал да се развије у озбиљну здравствену установу јединствену на територији Јужног Баната али и шире.

**Мере за остварење приоритетног циља 5.1**

**5..1 Реконструкција и опремање Дома здравља и Специјалне болнице**

Мера подразумева реконструкцију и опремање Дома здравља и Специјалне болнице у складу са плановима за унапређење здравствене заштите и проширења обима услуга. Због мониторинга извршења мера, индикатори су на почетном стању постављени на нулу.

**Потребна средства:** 30.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** доминатно екстерно и делом интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Република Србија, АПВ

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година



## Развојни правац 3 - Екологија и комунална делатност

Приоритетни циљ 1 - Унапређење система управљања отпадом	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Удео чврстог отпада у општини који се редовно прикупља и на одговарајући начин третира и одлаже	5%	100%
	Удео домаћинстава који има приступ систему за одношење смећа	65%	100%
<p><b>Образложење</b></p> <p>Анализе стања вршене на територији општине Бела Црква указују да је потребно значајно унапредити поступање са отпадом. Податке о настајању и количинама отпада у општини Бела Црква, на врло систематичан начин води Јавно комунално предузеће “Белоцрквански комуналац”. Количина и структура отпада варира у зависности од периода током године. Резултати показују да се дневно у општини Бела Црква по становнику генерише 0,69 kg отпада, што годишње по становнику износи 251 kg отпада, организовано се прикупи 4352 t отпада. Анализирани отпад укључује отпад из домаћинстава, комерцијални отпад и неопасан индустријски отпад, али и отпад из здравствених установа, кланични и грађевински отпад. Комунални отпад се одлаже, углавном, на неуређене депоније, а постоји и огроман број дивљих депонија због несавесног поступања становништва, као и чињенице да одређени број домаћинстава није покривено организованим сакупљањем отпада. На територији општине не постоје постројења за третман и одлагање опасног отпада, нити одговарајући простор за складиштење. Опасан отпад се привремено складишти у углавном, неодговарајућим условима на месту настанка, али се често без икакве контроле одлаже на комуналне или дивље депоније. На територији општине врши сепарација отпада, тачније ПЕТ амбалаже, коју грађани одлажу у за то предвиђене жичане контејнер од 5m<sup>3</sup> (6 контејнера). Комунално предузеће прикупљену ПЕТ амбалажу пресује и предаје у даљи процес рециклаже. Организовано прикупљен отпад одлаже се на „Градско сметлиште“ које је неопходно санирати и рекултивисати. Анализе показују да постоји стално надвишење депоније. На њој нема ниједног биотрна.</p>			
<p><b>Мере за остварење приоритетног циља 1.1</b></p>			
<p><b>1.1 Унапређење система сакупљања отпада на територији општине</b></p> <p>Мера подразумева набавку:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Два додатна возила за одношење смећа, од тога један са платформом за пражњење контејнера величине 1,1m<sup>3</sup> и канти за домаћинства, а један са платформом за подизање и транспорт контејнера величине 5m<sup>3</sup>,</li> <li>- Булдозер за депоније снаге до 150КС</li> <li>- Око 200 контејнера величине 1,1m<sup>3</sup> и 50 контејнера величине 5m<sup>3</sup>, која би била постављена на фреквентним локацијама у граду, сеоским срединама и туристичким зонама,</li> <li>- 4000 канти за домаћинства, како би се довршио започети процес бесплатне поделе прве канте сваком домаћинству,</li> </ul>			

- У циљу побољшања примарне селекције потребно је предвидети и набавити контејнере за рециклабирне материје поред постојећих контејнера за пет амбалажу.

У оквиру ове мере решаваће се и проблем неадекватног одлагања инертног отпада и анималног отпада

Очекује се да ова мера за резултат има сузбијање дивљих депонија и значајно чистије окружење што је значајан предуслов за развој туризма, као и адекватну комуналну опремљеност јавних предузећа задужених за комуналну делатност ради побољшања ефикасности управљања отпадом.

**Потребна средства:** 110.000.000,00 РСД

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП)

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### **1.2. Изградња трансфер станице и рециклажног дворишта**

Мера, у складу са дугорочном Стратегијом Републике Србије о управљању отпадом и важећом законском регулативом, подразумева израду пројектно техничке документације, изградњу објекта у коме ће се само вршити сакупљање разних врста отпада без икакве прераде. Једино ће се вршити пресовање амбалаже од папира/картона, Ал лименки, ПЕТ амбалаже и амбалаже остале пластике, али при томе не долази до промене њихових хемијских особина. Отпад се разврстава по врстама, чува по важећим законским прописима, после чега се предају овлашћеним организацијама на даљу прераду. Даља предаја отпада вршиће се у складу са важећом законском регулативом.

**Потребна средства:** 200.000.00,00 РСД

**Извор финансирања:** делом интерно и доминатно екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП) и Република Србија

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### **1.3 Санација, затварање и рекултивација постојеће градске депоније**

Мера подразумева израду пројектно техничке документације, санацију, затварање и рекултивацију у складу са дугорочном Стратегијом Републике Србије о управљању отпадом и важећом законском регулативом.

**Потребна средства:** 50.000.000,00 РСД

**Извор финансирања:** делом интерно и доминатно екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП) и Република Србија

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### **1.4.Подизање свести о правилном одлагању чврстог отпада, активација грађана и невладиног сектора**

Мера подразумева развој и реализацију програма који ће грађанима на јасан и пријемчив начин објаснити важност и предности правилног одлагања отпада, одговорности сваког појединца за очување и начинима одговорног поступања према животној средини. На одговорност поступања према животној средини утицаће се и редовним информисањем грађана о стању животне средине, утврђеним мониторингом.

**Потребна средства:** 2.000.000,00 РСД

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП)

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

Приоритетни циљ 2 - Унапређење система водоснабдевања и управљање отпадним водама	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Изграђени и реконструисани адекватни цевоводи за водоснабдевање	187.2км	200км
	Удео отпадних вода који се пречишћавају	5%	80%
	Процент домаћинстава прикључена на канализациону мрежу	40%	60%

**Образложење:**

Општина Бела Црква је у домену водоснабдевања саставни део регионалног водовода са извориштем у насељу Стража. Водоводна мрежа покрива готово сва насељена места, односно још насељено место Калуђерово није у систему општинског, односно регионалног водовода. Део магистралног цевовода (потисни и гравитациони) изграђен је од азбест-цементних цеви, док је остатак водоводне мреже од ПВЦ и ПЕ цеви. Водоснабдевање на подручју општине Бела Црква карактерише недовољни производни капацитети воде за пиће, недостатак капацитета за резервисање воде, а резултат свега је повећани ризик њене здравствене неисправности, као и недовољна снабдевеност водом за пиће. Вода у оквиру регионалног водовода се користи као "сирова" уз неопходну дезинфекцију. Поједине вредности хемијских елемената су близу горње границе што указује на потребу изградње фабрике за прераду питке воде. Даљи раст потрошње воде могуће је очекивати уколико се реализује развојни туристички пројекти који ће довести до повећаног броја туриста. Тада ће бити потребно обезбедити веће количина воде у оквиру локације која ће бити одређена претходним истраживањем и мапирањем изворишта. На основу података ЈКП Белоцркваски водовод и канализација у 2019. години испоручено је 1.707.070 м<sup>3</sup> воде за пиће, 2019. године на канализациону мрежу прикључено је 3788 домаћинстава и 2019. године испуштено је 426.489 м<sup>3</sup> отпадне воде.

За град Белу Цркву усвојен је концепт заједничког система каналске мреже за атмосферске и отпадне воде који се поступно реализовао до изграђености од око 90%. Канал који носи ознаку К-II, јужно од Беле Цркве, у дужини од 1,4 km, поред основне намене за одводњавање, служи и

као реципијент за употребљене воде градске канализације. Ове воде спроводе се даље коритом водотока Јаруге у дужини од 1,35 km до корита реке Нере, без претходног пречишћавања. Започети уређај за пречишћавање отпадних вода дужи низ година стоји недовршен. Такође, за град Белу Цркву постоји наслеђен систем канализације за пријем и спровођење "падинских" вода који не функционише, најпре због напушеног систематског одржавања. Такав однос угрожава новосаграђену цевасту канализацију, што ће имати за последицу загушивања појединих праваца. У сеоским насељима, осим у насељеном месту Крушчица, сакупљање и евакуација комуналних отпадних вода није решена, већ се неконтролисано износи на произвољна места. Решење је изградња канализационих система (гравитационих, под притиском, вакуум) и њихово довођење на ППОВ у Белој Цркви за насељена места Кусић, Врачев Гај и Црвена Црква. Остала насељена места општине, у складу са пројектно техничком документацијом, своје отпадне комуналне воде усмераваће на сепаратне пречистаче у складу са бројем еквивалентних корисника.

## **Мере за остварење приоритетног циља 2**

### **2.1 Реконструкција и доградња водоводне мреже, са мапирањем и изградњом интервентног изворишта**

Мера предвиђа израду пројектно техничке документације, доградњу и завршетак реконструкције водоводне мреже и замену азбестно цементних цеви.

**Потребна средства:** 100.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП)

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### **2.2 Израда пројектно техничке документације**

Мера подразумева израду пројектно техничке докуменатације за ревитализацију бунара на изворишту Регионалног водовода у Стражи са реконструкцијом хидро опреме и аутоматике машинске, изградњу постројења за пијаћу воду и изградњу и одвајање система за атмосферску канализацију.

**Потребна средства:** 20.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** доминатно екстерно и делом интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП) и Република Србија

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

### **2.3 Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода**

Мера подразумева израду пројектно техничке документације за изградњу ППОВ за Белу Цркву. Предвиђено је да се комуналне отпадне воде насеља Кусић, Врачев Гај и Црвена Црква доведу до ППОВ у Белој Цркви. У оквиру мере планирана је и израда пројектно техничке документације за остала насељена места општине Бела Црква и почетак реализације пројеката.

**Потребна средства:** 350.000.000,00 рсд

**Извор финансирања:** доминатно екстерно и делом интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП) и Република Србија

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

Приоритетни циљ 3 - Унапређење и развој Предела Изузетних Одлика „Караш-Нера“	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Покривеност чувања заштићеног подручја и спровођење прописаних режима заштите, праћења кретања и активности посетилаца, спречавања активности и делатности које су у супротности са Актом о заштити.	Целокупно подручје под заштитом је површине 1541,27 ha, са ангажованим једним чуварем заштићеног подручја	Три ангажована чувара опремљена возилом, покривеност заштићеног подручја камерама 30%

#### Образложење

Потребно је урадити следеће: Са развојем и уређењем пратеће инфраструктуре ( опремање подручја мобилијаром - „летњиковцима“), односно местима за одмор и посматрање природних вредности Предела Изузетних Одлика „Караш-Нера“ паралелно са промоцијом заштићеног подручја, утицаће се на развој одрживог и рекреативног туризма у оквиру подручја општине Бела Црква и целог региона. На сваком значајном месту треба поставити одговарајуће ознаке уз преглед значајних примерака флоре и фауне, инфо-табле, клупе, столове и канте засмеће од природног материјала. Видиковце „летњиковце“ треба градити од природног материјала и складно уклопити у околни простор.

-Уклањање дивљих депонија: На основу члана 5. покрајинске скупштинске одлуке о заштити ПИО „Караш-Нера“ („Сл.лист АПВ“ бр.14/2015) на целом подручју ПИО "Караш-Нера" забрањено је:

- хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада и отпадних загађених вода.

Током 2019 год. очишћена је дивља депонија смећа које се налазила на просторној целини Мали песак, потес Песак бр.парцеле 2723 и депонија на потесу Вис бр.парцеле 2648/1. У више наврата извршено је ручно сакупљање отпада и одвоз на градску депонију. Рупе настале некадашњим копањем песка пуне се отпадом из околних села, тако да ова два угрожавајућа фактора делују синергички и брзо. Поред тога, отпад се шири у околину салаша, али и уз насељена места, што је поготово изражено код Кајтасова, Гребенца и Дупљаје. Река Нера на делу општине Бела Црква представља непосредни реципијент свих сувишних вода: површинских, подземних вода из

насеља и са околног пољопривредног земљишта. У реку Неру се упуштају и отпадне воде из Беле Цркве без пречишћавања. Забележено је неколико случајева да пољопривредници испирају атомизере (тракторске прскалице) водом из Нере и канала који се уливају у њу, након прскања воћа и осталих пољопривредних култура хемијских средствима, што је веома штетно за заштићено подручје. Планира се наставак чишћења дивљих депонија смећа које се налазе на подручју просторне целине Мали песак. Планирано је ручно сакупљање отпада (и машинско чишћење за веће количине смећа (руш и други чврст комунални отпад – у складу са условима покрајинског завода за заштиту природе - ван вегетационог периода), утовар и одвоз на градску депонију. Смеће се простире у виду више десетина гомила чврстог отпада и у расутом је стању те је тешко проценити количину депонованог смећа. Највећа локација за чишћење налази се на Малом песку, парцела је у другом степену заштите, на КО Дупљаја бр.2552. Предвиђено је такође редовно сакупљање смећа дуж асфалтних путева који пролазе кроз заштићено подручје Врачев Гај-Ковин и Дупљаја –Гребенац и одржавање постојећих рампи на старим позајмиштима песка у функционалном стању ради спречавања одлагања отпада

### **Мере за остварење приоритетног циља 3**

#### **3.1 Чување заштићеног подручја**

Мера подразумева набавку:

- Лада Нива 2 ком
- Двоглед 2 ком
- Фотоапарат 2 ком
- Систем за надзор са камерама

**Потребна средства:** 10.000.000 рсд

**Извор финансирања:** доминантно екстерно и делом интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП)

**Рок за реализацију:** средњи, 3 - 5 година

#### **3.2. Развој и уређење пратеће инфраструктуре**

Израда и набавка:Инфо-табле 20ком. клупе 40ком., столови20 ком. и канте за смеће 30ком. од природног материјала. Видиковци „летњиковци“ 10 ком.

**Потребна средства:** 10.000.000 рсд

**Извор финансирања:** доминантно екстерно и делом интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП)

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

#### **3.3. Уклањање дивљих депонија**

Уклоњање свог смеће са површине под заштитом.

**Потребна средства:** 1.000.000 рсд /годишње

**Извор финансирања:** интерно и екстерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП) и Удружења грађана

**Рок за реализацију:** сваке године

Приоритетни циљ 4 - Унапређење енергетске ефикасности	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Број реконструисаних објеката у циљу енергетске ефикасности	0	5
	Бој постављених сијалица и светиљки у систем јавне расвете у складу са стандардима енергетске ефикасности	0	1.000

#### Образложење

Еколошки прихватљиво снабдевање енергијом и енергентима грађана и привреде спада у глобалне захтеве које намећу климатске промене изазване човековим утицајем и све мања доступност фосилних горива.

- Унапређење енергетске ефикасности
  - Подизање нивоа ефикасности енергетских система и услуга
  - Унапређење информисаности грађана и стицање знања у области енергетике

Највећи потенцијал за унапређење енергетске ефикасности се налази на страни потрошача. Рехабилитација постојећег стамбеног и пословног простора, објеката у јавном и приватном власништву, отвара простор за значајно смањење финалне потрошње енергије. Додатни потенцијал за унапређење енергетске ефикасности пружа и систем јавног осветљења који се тренутно заснива на застарелим живиним изворима светлости. Увођење енергетски ефикаснијих типова светиљки (ЛЕД) за потребе функционалног осветљења донело би до значајне уштеде за буџет Општине.

Реализација пројеката унапређења енергетске ефикасности захтева и адекватне финансијске инструменте којима би се подржала реализација пројеката подизања енергетске ефикасности објеката санацијом постојећих, као и информативне и образовне активности којима се перманентно развија свест о значају енергије, могућностима и неопходности примене мера енергетске ефикасности.

Пажњу у постизању циља енергетске ефикасности треба посветити развоју и могућностима примене алтернативних извора енергије примерених подручју: геотермална енергија, енергија ветра и сунца, биомаса, биогаз и мале хидроелектране на водотоцима, постижући енергетску ефикасност, с обзиром на енергетску зависност.

#### Мере за остварење приоритетног циља 4

##### 4.1 Санација и реконструкција јавних зграда

Мера подразумева израду пројектно техничке документације и санацију и реконструкцију јавних зграда, како би се повећала енергетска ефикасност и смањила употреба енергената.

**Потребна средства:** 60.000.000 рсд

**Извор финансирања:** доминатно екстерно и делом интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС),

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

#### 4.2 Замена постојеће и постављање енергетски ефикасне расвете

Мера подразумева замену постојећих и постављање нове расвете у систему јавног осветљења. Нова расвета би обухватила расвету са енергетски-ефикасним изворима светлости и бољим оптичким карактеристикама које омогућавају већу ефикасност светиљки

**Потребна средства:** 40.000.000 рсд на годишњем нивоу

**Извор финансирања:** доминатно екстерно и делом интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП)

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

Приоритетни циљ 5 - Побољшање управљања зеленим површинама и пошумљавање	Индикатори	Почетно стање	Жељено стање
	Степен покривености територије услугама одржавања чистоће јавно-прометних површина (број улица које се чисте у односу на укупан број улица у општини)	ул.1. октобра се једина чисти и то не целом дужином (свакодневно радници и повремено чистилица)	50%
	Укупан број м2 јавних зелених површина на којима се уређује и одржава зеленило	112.000м2	260.000м2
	Број очишћених дивљих депонија	30%	100%
	Број постављених посуда за одлагање ситног отпада на јавним површинама.	32 ком.у улици 1.октобра у Б.Цркви	500 ком.
	Шумовитост Општине као индикатор унапређивања и заштите животне средине	30%	70%
<b>Образложење</b> Улица 1.октобра (главна улица у Белој Цркви) једина је обухваћена чишћењем у смислу да постоји свакодневно чишћење површине од стране радника ЈКП и механизовано ауточистилицом (коловоз). Поред ње на тај начин се одржава и површина Градског парка и Трг руских кадета. Циљ је повећати степен покривености територије општине услугама одржавања чистоће јавно-прометних површина односно у систем редовног чишћења			



укључити прометније улице и Железнички и парк код Болнице у Белој Цркви као и главне сеоске улице и парковске површине.

Укупна површина која је обухваћена кошењем је око 112.000м<sup>2</sup> јавних зелених површина и то су : Три крста, Железнички парк, Улица 1. Октобра од рунделе испред зграде Општине до краја Католичког гробља, Градски парк,Трг руских кадета, угао З.Јовине и В.Караџића,Болнички парк, канал у делу улице С.Мунђана,Данфбат, улице Ж.Зрењанина- Београдска до уласка у Градско језеро, В.Југославије, Насеље Расадник, С.Маринковић,Зеленгорске,рундела између и око зграда код пијаце, улица В.Бригада до раскрснице са ул. Ј.Поповића, стаза ка Нери. Циљ је повећати зелене површине на којима се уређује и одржава зеленило укључивањем површина за кошење у сеоским срединама (паркови, простори око МЗ, цркви, сеоска Гробља, главне улице) и одржавати стабла у дрворедима и парковима у добром здравственом, естетском, функционалном и декоративном стању у смислу подизања круна, резивања, сече трулих грана и стабала и садњу нових стабала у циљу замене старих која су на измаку свог биолошког века те представљају опасност по грађане и имовину и подизања нових засада високог, средњег ,ниског дрвећа и жбунастих врста чиме би се и побољшала декоративно-естетска вредност површина.

Очишћене дивље депоније у 2020 год. - КО Крушчица на к.п. 3703/2, 4026, 3929 , КО Кусић на к.п. 1017/3,КО Гребенац на к.п. 1530, 1397/1,КО Дупљаја на к.п. 1708/5, КО Јасеново на к.п. 753/1, 373,КО Банатска Суботица на к.п. 290,КО Добричево 813/1. ЈКП ангажује грађевинску машину, камионе за превоз смећа, радну снагу за прикупљање, транспорт и поступање са комуналним отпадом са дивљих депонија које се често убрзо потом опет формирају. На територији општине евидентирано је око 30 места (у сваком насељеном месту их има) на којима су формиране дивље депоније које је потребно потпуно санирати.

Посуде за одлагање ситног отпада (стубне канте)постављене су у улици 1.октобра у Б.Цркви 32ком., која тим бројем посуда није цела покривена. На местима где су постављене смањила се количина расутог смећа и површина је евидентно чистија и лакше се одржава. Циљ је покрити централне улице, тргове, паркове у Белој Цркви и насељеним местима, просторе испред месних заједница, цркви , школа.

Шумско земљиште као ресурс треба користити у складу са његовим биолошким капацитетима, како би ефекти у шумарству били већи. Неопходно је остварити и заштитне (превасходно водозаштитну) и социо-економске функције шума. Одговарајући избор станишта за пошумљавање, избор врста дрвећа, као и примена прописане технологије гајења шума, спада у најважније превентивне мере заштите шума и шумског земљишта. На шумском земљишту у оквиру Резервата спроводити радове који су у складу са режимима заштите, како би Делиблатска пешчара сачувала своју аутохтоност.

#### **Мере за остварење приоритетног циља 5**

##### **5.1 Уређење и одржавање, јавних површина и зеленила, и јавна хигијена**

Мера подразумева набавку:

- Трактора са приколицом, -Тримери 5 ком
- Тракторског тарупа 1 ком
- Тракторске ротационе косачице 1 ком
- Возила за превоз радника и средстава за алат
- Специјално возило са платформом за рад на висини
- Камион носивости до 10 т за превоз посеченог дрвета
- Дробилица за гране
- Посуде за одлагање ситног отпада (стубне канте) 500 ком

**Потребна средства:** 55.550.000 рсд

**Извор финансирања:** доминантно екстерно и делом интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП)

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

## 5.2 Пошумљавање слободних површина и подизање ветрозаштитних појасева

Мера подразумева израду пројектно техничке документације и реализацију исте.

**Потребна средства:** 19.600.000 рсд

**Извор финансирања:** доминантно екстерно и делом интерно

**Одговорна страна:** Локална самоуправа (ЛС), Комунално јавно предузеће (КЈП)

**Рок за реализацију:** дуги, преко 5 година

## 6. Начин спровођења и начин праћења Плана развоја ЈЛС

**Праћење спровођења Плана развоја општине Бела Црква за период 2021-2028. године** обухвата низ задатака међу којима се, између осталог, налазе:

- 1) редовна комуникација и размена информација између свих актера укључених у реализацију електронским путем, одржавањем периодичних састанака и подношењем извештаја,
- 2) прикупљање свих података и информација о томе како тече реализација мера, укључујући и формирање евиденција које до сада нису вођене а битне су за вредновање учинка,
- 3) дефинисање корективних мера у случају појаве проблема, односно превентивних мера у случају постојања ризика који могу угрозити спровођење Плана развоја,
- 4) информисање јавности и свих заинтересованих страна о томе како тече спровођење Плана развоја,
- 5) припрему и подношење годишњих и трогодишњег извештаја о спровођењу Плана развоја.

Одговорност за праћење спровођења Плана развоја општине Бела Црква имаће председник општине и канцеларија за локално економски развој(КЛЕР).

Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја општине Бела Црква припрема се у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана, односно израђује се за претходну годину до 15. марта текуће године.

Истеком сваке треће календарске године од доношења, Општинско веће општине *Бела Црква* утврђује предлог *Извештаја о учинцима спровођења Плана развоја*, који подноси на усвајање Скупштини општине Бела Црква најкасније у року од шест месеци од истека тог рока.

*Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја и Извештај о учинцима спровођења тог плана*, објављује се на интернет страници општине Бела Црква, најкасније 15 дана од дана усвајања.

Након усвајања *Извештаја о учинцима*, Општинско веће, као и Скупштина општине Бела Црква могу утврдити потребу да се спроведе ревизија Плана развоја, на основу чега се приступа изради предлога измена и допуна Плана развоја.

За разлику од праћења спровођења Плана развоја који представља континуиран процес током целокупног периода на који се План развоја усваја, **евалуација односно вредновање учинка** Плана развоја биће периодично рађено. **Вредновање учинка** подразумева оцену ефикасности и ефективности Плана развоја који се спроводи, односно који је спроведен, његових учинака на основу релевантних података и анализа, као и резултата праћења спровођења, у циљу његовог преиспитивања и унапређења, односно како би се утврдило ли је потребно увести одређене измене.

Општина Бела Црква ће по истеку важења *Плана развоја општине Бела Црква за период 2021-2028*. реализовати *ex-post* анализу ефеката овог документа.

Налази спроведене анализе ефеката биће објављени на интернет страници општине Бела Црква заједно са предлогом Плана развоја за нови плански период најкасније на дан отпочињања јавне расправе.